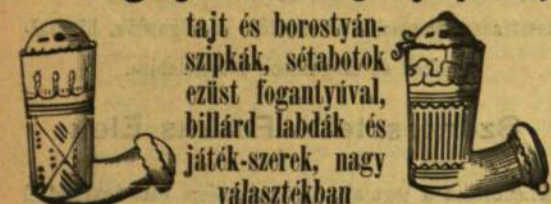

BUDAPESTEN, Kerepesi ut 36. z. Kivántra bérmentve kapja mindenki a most megjelent árjegyzéket 300 képpel, melyben a hangszerek legújabb vívmányai ábrázolva vannak. — Harmonika-Farver: 12 billentyűvel, 8 hangokkal, melyek a szikpába való befűrés által működnek. Mindenkinek igen alkalmas mulató-eszköz. — Kicsiny és nagyok egyaránt alkalmas. — Ár 2 frt. — Harmonium- és harmonika-árjegyzékkel külön szolgálók.

Sternberg Armin hangszergyáros.

A legújabb tajt-pipák,

MARTINY H.

Budapest, Andrassy-út 31. sz. a.

Tajt-pipákról kívánatra árjegyzékek franco ingyen küldetnek.

Gyors és biztos segély gyomorbántalmak és következményeikre! Az egészség fenntartására, a nedvek, valamint a vér tisztítása és tisztántartására és jó emésztés elősegítésére a legjobb és hatékony szer, mindenhol ismertve már és kevével.

Dr. ROSA „ÉLETBALZSAMA“

Ez, a legjobb és legnagyobb erejű gyógyóvénnyekből a legodonosabban készült, mindennemű emésztési bajok, gyomorgörzések, étvágytalanság, savanyu felbőgés, vértelenség, aranyér stb. esetében teljes biztosággal állja meg helyét. Eme kitűnő hatásánál fogva az most már a népek biztos és megpróbált hátszerővé vált. Nagy üveg ára 1 frt, kisebb 50 kr. Elismert levelek ezrelével állnak megtekintésre.

Óvás! Csaldások elhárítása érdekében figyelmeztetlek mindenkire, hogy az eredeti szabály szerint egyedül tölem készített dr. Rosa életbalzsam két kartonba van göngyölve, mely hosszoldalán a felírást: „Dr. Rosa életbalzsama“ felírta nagy győgszertárban, B. Fragner, Prága 205-3-3 német, cseh, magyar és francia nyelven viseli, s a melynek homlokoldali a törvényes letétben álló mellékelt védjeggyel vannak ellátva.

Val. Dr. Rosa életbalzsam csak készítőjénél.

B. Fragner „am schwarzen Adler“ győgszertárban Prága, 205-3, kapható. — Budapestben kapható Török József és Budai Emlinél.

Prágai egyetemes házikenőcs

a köszönő iratok ezrelével elismert biztos győgszer minden gyuladás, seb és daganat ellen.

Biztos sikerrel alkalmazható a női mell gyuladása, tejrekedése és keményedése, a gyermek elválasztásánál, genyedés, vérdaganat, genyfakadás, pokolvaránál; körömdaganatnál, kéz- és lábujjakon támadó ugynevezett körömméregű, kezényedések, duzzadások, mirigydaganatoknál; szalonadagnál, költetemenél. — Minden gyuladás, daganat, keményedést, duzzadást, a legrövidebb idő alatt gyógyít meg; hol azonban már genyepződés következett be, a fekélyt a legrövidebb idő alatt felhúzza és meggyógyítja. Szalonadagnál 25 és 35 krajczár, alatt felhúzza és meggyógyítja.

Óvás! Mivel a prágai egyetemes házikenőcsöt igen gyakran utánozzák, figyelmeztetek mindenkit, hogy azt, eredeti szabályában, csak és egyedül készítem. Csak akkor az valódi, ha a sárga ércszelencék, melyekbe töltve van, vörös használati utasításokba (9 nyelvű nyomtatványban) két kartonokba — melyek a fennhírt német és angol nyelvű védjegyet viselik — vannak göngyölve.

Fül-balzsam. A legkiválóbb és számos kísérlet után ismeretes legmegbízhatóbb szer a nehéz hallás gyógyítására s teljesen elvesztett hallás visszaszerzésére. 1 palack 1 frt

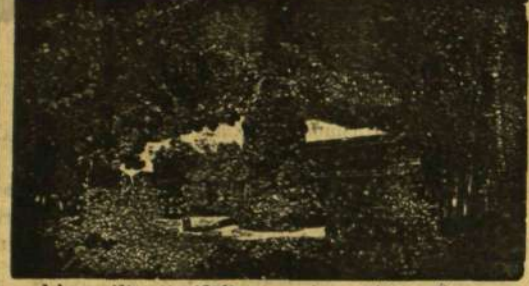
50 év óta sikerrel használtatik! Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítási anyagokat eltávolító jótállás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arezkenőcs és Salvátor-szappan.

Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló Salvátor-győgszertárban, Eszéken, felsőváros, Dienes J. C-nél kapható.

1 tégely Spitzer-kenőcs 50 és 35 kr. 1 drb Salvátor-szappan 50 kr. Hatása előmozdítja a Spitzer-féle salakos mosdóvíz használatát által. 1 üveg 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztítási anyagoknál a „Milie arezkenőcsöt“ 1 tégely 60 kr. Kétféle Lyoni rizs por 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr. Mintán többféle utazások léteznek, a Spitzer- és Milie-kenőcshez használandó szappanok saját cégem be van nyomva és csak ezen cégemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódinak; a Spitzer-kenőcs földélen pedig a Salvátorféle nyomor nyomában van feltüntetve. Raktár Budapestben Török József győgszertárban, király-utca 12. Postai megrendelések utánvelet mellett azonnal pontosan elküldetnek.

Margitszigeti gyógyfürdő,

Budapest főváros közvetlen közelében.

nyel használtott: idült gyomorhurtnál és alhasi pangásoknál. Rendelő orvos: dr. Székács. — Bérletkényl ugy a fürdő, mint a menetszék együttes váltásánál árleengedés. A szigetén lakó fürdővendégek a fürdőhasználatnál és a menetszékkel előnyben részesülnek. A fővárossal örökös közlekedés. A fürdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigetén a felügyelőségi irodában. Budapest.

35° B. meleg artzi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykésülékekkel, nagyszerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett szoba, társalgási terem, kül- és belöldi lakok, telefon-, távírádó-összeköttetéssel, naponta szene.

Kóvalakok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredménnyel használtott: Kősvény, az inlelekek, izmok, csontvártá, ideghüvely, idült csúz. A csúz, kősvény, erómvü behatások typhus után fellépő hűdészek, szabák, csontbántalmak, csontszút, izületi bajok és külértesékek, követő elváltozások. Fájdalmas hegek, mereveség, hűdés bántalmak, vizelesi nehezégek, méh- és hüvelybántalmak. Még arra is figyelmeztetjük a t. cz. közönséget, hogy a szigetén Barda-féle legújabb rendszerű villamos fürdők rendezettek be, melyek a kősvényes, csúzos és ideges bántalmak, valamint a hűdészek és az ischiás-nál a fürdészetben igen hatékony segéd győgszereként képeznek. A hévíz belöldi eredményességénél. A szigetén van győgszertár, ellátva mindennemű ásványvízzel.

A szigetén lakó fürdővendégek a fürdőhasználatnál és a menetszékkel előnyben részesülnek. A fővárossal örökös közlekedés. A fürdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigetén a felügyelőségi irodában. Budapest.

Legjobb és Leghírnevesebb Pipere Hölgypor La VELOUTINE Különleges Elszpor BISMUTTAL VEGETIVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi cég „LA VELOUTINE“ különleges rízspora eredeti minőségben kapható és utánvéttel is megrendelhető VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában Budapest, Kristóf-tér 8. szám.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legújabb érvényes SAVANYU-KÜT legjobb asztali- és üdítő ital, kitűnő hatásának bizonyuit köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurtnál. Mattoni Heurik, Karlsbad és Budapest.

VÉGHLESI VERA-FORRÁS. Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, érvényes savanyuvize. VEGHLES-SZALATNA-n (Zólyom-m.) Budapesti főraktár: Erzsébet-körút 38-ik szám alatt. Telephon-összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

Kwizda kösvényfolyadékja évek óta kipróbált háziszser csúz, kösvény és idegbajok ellen. Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden győgszertárban. Egy üveggel 1 frt o. é. Naponkinti postai szétküldés a fő-letét által: KWIZDA FERENCZ JÁNOS, osztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi győgszertára Korneuburgban, Bécs mellett.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható: TOMPA MIHÁLY VIRÁGREGÉK HETEDIK KIADÁS. A KÖLTŐ ARCZKÉPÉVEL. Ára füzve 2 frt 50 krajczár. Vászondiskótésben 4 frt. — Diskótés francia bórben 5 forint.

Tusnád fürdő Csikmegye. 4013 Kiváló klimatikus győghely — balzsamos fényes levegővel, meleg alhavasi eguljjal. Meleg, jódos, sós, vasas szénsavdús tvó és fürdőforrások. Tükör, salon, porcellánkád-fürdők — fenyőtükönvonal és vaslápfürdők; vizgyógyintézet, masszage, méh-zuhanyzó és belégrző (inhalatio) termék. Tej- és savókúra. Felséges nyári tartózkodási hely. páratlanul szép kirándulási helyekkel (Szent-Annató, torjai Búdös barlang). Előnyös: üdülőknek, vészegényesség, sápkör, kezdődő tüdővész, görvety, bór-és bujakórban, a lég és emésztő utak hurutos bántalmaiban, tüdőlegény, aszmatikus rohamok, idegesség és ideggyengeségben szenvedőknek, elgyengült férfernél s legkiváltképen a méh és hüvely idült tobos és hurutos bántalmainál. Posta-távirda helyben. Menettérti jegyek 33% árleengedéssel a m. k. államvasutak Brassó állomásához. Bővebb felvilágosítással s fürdőleírással szivesen szolgál Dr. Veress Sándor fürdőorvos s a fürdőbiztosítási hivatal.

GYULAI PÁL KÖLTEMÉNYEI Második bőv. kiadás A KÖLTŐ ARCZKEPEVEL Ára füzve 4 frt, díszk. 5 frt. A régi Magyarország. 1711—1825. Irta Grünwald Béla. Második kiadás. Ára füzve 4 forint.

VASÁRNAPI UJSÁG

29. SZÁM. 1889. BUDAPEST, JULIUS 21. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre — 3 * Képföldi előfizetésekhöz a postaiag meghatározott viteldíj a csatlolandó

REVICZKY GYULA.

1855—1889.

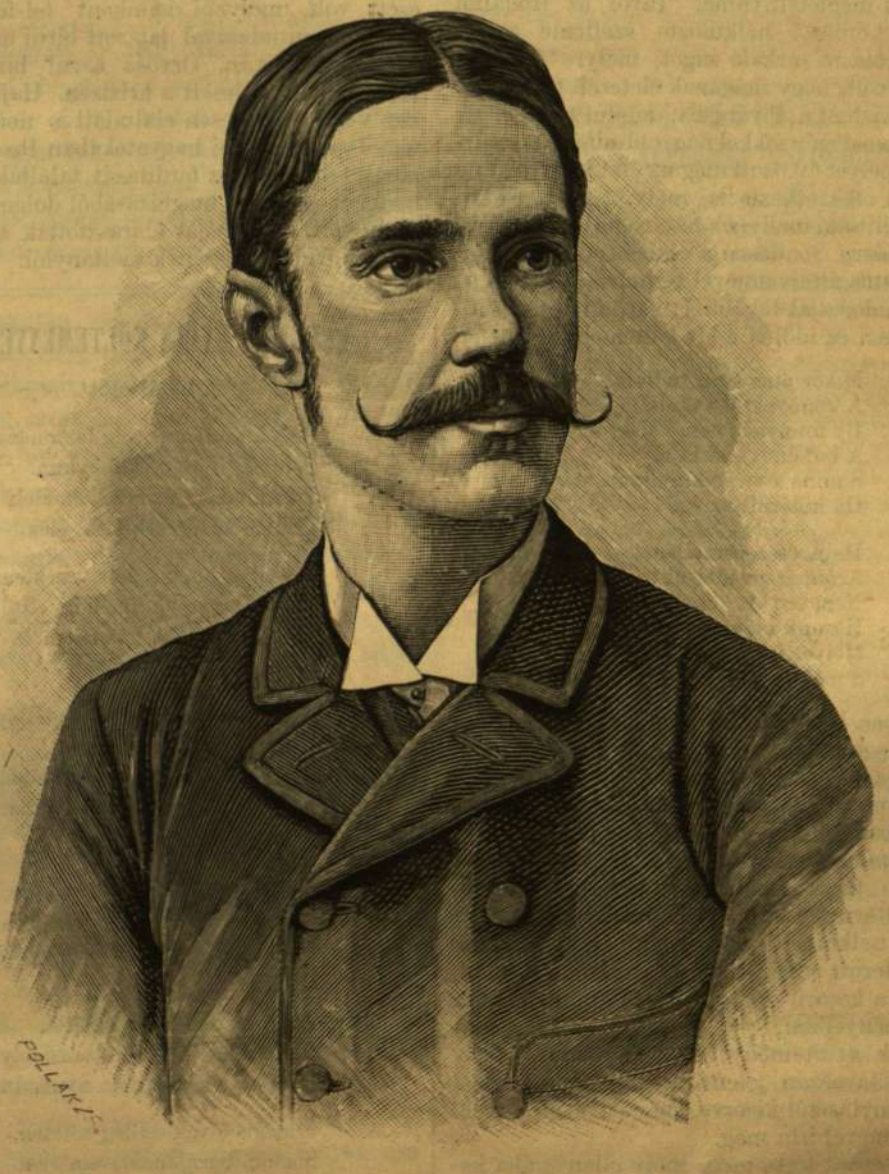
Még nincs több három heténél, hogy e nével egy rövidségében is megható költemény alatt találkozt utóljára lapunkban az olvasó, mely szívet tépő panasza volt egy nehéz kórúgyon sínló reménytelen ifju életnek, a melyet homlokon légyintett már az enyeszett lehe, végső akkordja egy megpattanó hűrnak. A költszék kiváltságja, hogy a fantáziá isteni jogán helyzeteket teremt, melyek csupán a megerengés világából merítik létezesüket, vagy pedig eszményi színekkel tulozza a meglévő helyzeteket. Nem sokan tudták akkor sem, hogy e rövidke költemény, melyben a költő az élethez való ragaszkodással számlálgatja még hátralevő napjait s életereje végső fellobbanásával esd ki-méletet a szörnyü végzettől, valóban szomorú valóság — hattudala a bánatos arczu dalmoknak, ki akkor már végső küzdelmét vívta a megsemmisüléssel.

Ah, a halálnak gyors keze van. Reviczky Gyula meghalt; meghalt úgy, a mint egy magyar költő meghalhat, szegényen, anyagi javak nélkül, kevesek által ismerve, egyedül, magára hagyatva a kórház ridég falai közt, úgy a fejénél csupán egy szelid apéca arc végső örökösével, hogy elzúzza utolsó éjjele háborogató rémképeit, család helyett egyedül a vallás nagy családjában lelve utolsó vigaszt, melynek alázatos szívü szolgálónője a krisztusi szeretet nevében ápolta, gondozta végső napjait.

Az a hideg halott, kit e hó 12-dikén örökre elzárt a koporsó előlünk, a szenvedések nagy iskoláját járta meg. Mert nehéz harez az irodalom harezta, a tehetőség önmagát érvényesítő igyekezetének fásasztó küzdelme nem ismer enyhítő pihenést. Vannak e hareznak is győzedelmes, koszorús hadvezérei, de vannak névtelen közkatónái is, a kik érdemben nem, csak sikerben szegényebbek azoknál. Van, a ki hoszszu, megunt tusa után félreáll, többre becsülve az élet reális javait hírnél, dicsőségnél; de van aztán olyan is, ki életerének utolsó cseppjével küzd a diadalért, hogy kivíjja helyét abban a jövőben, melynek dicsőséget eddig csak ábrándjai előlegezték ki számára, s mely neki többé nem fizet, csak ó annak. Reviczky ez utóbbiak közé tartozott, s innen a borongós harmonia, mely lelkeknek, érzelmeinek megütött billentyűit kiegészítette életsorsa sötét akkordjával, hogy azt az

elegikus, panaszos moll-zengzetet hozza létre, mely költészetének alaphangját képezi. Az oly ifjan elhunyt költő élete nem külső eseményekben volt gazdag, csak családásokban és küzdelmekben. Vitkőczon, Nyitra megyében születve 1855-ben, már korán megfosztotta a a sors a szülői szeretet meglétől, mely a boldogabb fejlődés záloga. Három éves volt csak, mikor anyját, Zmeskál Juditot elvesztette, s atyját, Reviczky Kálmán testőrtisztet Bécsbe követte. Kilenc éves korában másodsor is áruvaságra maradt atya elhunytával, s ez időtől Bars megyében, rokonainál növekedve folytatta iskoláit, melyeket Léván, Pozsonyban, s mint jogász Pes-

ten végeztet be. Bécsi és pozsonyi tartózkodása később elhatározó irányt adott irodalmi fejlődésére is; e két városban sajátította el annyira a német nyelvet, hogy később nemcsak német nyelvü lapot szerkeszthetett Kassán, de a német klasszikusoknak is legbensőbb forrásaihoz férközhettén, azokkal rokon elemeket vegyített költése világába, azoknak világnézetét, gondolkozási és felfogási módját sajátította el s halvány bölcselétükből is sokat merített esztetikai és kritikai fejtegetéseiben, melyeket már ez időben kezdett a «Reform»-ba, a «Hon»-ba, a «Figyelő»-be és «Koszorú»-ba irogatni. De józan géniusza visszautasította a német

REVICZKY GYULA. Gözleth fényképe után.

spekulatív szellem túlzásait, csak annyiban volt azoknak rá hatásuk, a mennyiben később is visszatartották attól, hogy bizonyos modern kritikai elméletek kétes útvesztőibe hagyja magát sodortatni. Az általános emberi, a költői eszmék örök igazsága, mely önmagában és önmagáért van, a nemes értelemben vett real-idealizmus — ezek voltak vezérszempontjai kritikai működésében.

Budapestre 1877-ben költözött fel először Reviczky, miután előtte vidéken három évet töltött nevelősködéssel. Előbb a «Pesti Napló», majd a «Hon» szerkesztőségébe lépett s színházi bírálati, irodalmi és kritikai tárcái hamar magokra vonták a figyelmet. Élénk, harcziás szellem lengette át ilyenül dolgozatait, melyek támogatgatták egy kis csoportnak azt a törekvését, hogy a főváros irodalmi viszonyai közé lüktetőbb élet költözzön, mely megoszsa az erők érvényesülésének útjait s szabadabbá tegye az irodalmi érintkezést, és az eszmék és vélemények cseréjét. Alapos tanulmányai, széles ismeretköre jelentékeny szerepet biztosítottak neki ezekben a mozgalmakban. Ennek az «ifju» irodalmi áramlatnak volt egyik eredménye a Petőfi-társaság létrejötte is, mely mindjárt megalakulása után 1878-ban legelső tagjai sorába igta a költői és kritikai munkásság terén már egyaránt buzgón működött ifjút, ki a mellett a német nyelv teljes birtokában azzal is szolgálatot tett a magyar irodalomnak, hogy a berlini «Magazin» és az «Auf der Höhe» folyóiratokban híven és az eredetinek megfelelő formákban ültetett át több magyar költeményt németre.

Mikor a «Hon» és az «Ellenőr» egybebeolvadtak, Reviczky Kassára ment az ott megjelenő német lap szerkesztését átvinni. De a politika nem nagyon érdekelte, s mint hírlapíró sem kapott soha az alkalmon, hogy eltérbe állítsa politikai nézeteit. Hiszen a költő világnézete éppen abban különbözik a gyakorlati ember világnézletétől, hogy inkább a dolgok benső hasonlóságait szemléli, inkább arról az oldalról szereti tekinteni a tényeket, mely létezésük közös törvényeit fedi fel ösztöne előtt, semmint az érdekek és pártok, az eszközök és célok gözkörén át. Sem a kassai német közlő, sem később az «Aradi Közlöny» szerkesztése nem nyújthatott Reviczkynek oly existenciát, mely kedélyének, hangulatának s lelke ideális vágyainak megfelelt volna. Távól az irodalmi hangadó köröktől nélkülözte szelleme azt a tette, alkotásra sarkaló rugót, melyre feltétlen szüksége volt, hogy magának életélt tüzön ki. Visszajött ismét a fővárosba, dalolni tovább, de szívében most már sokkal nagyobb adag pessimizmussal, melyet fokozott még az élet nagy forduló pontjának elkövetkezése is, mely őt férfikora küszöbére állította, melynek határdombjáról vissza és előre nézve rendszeren a csalódás és lemondás nehez kettős általvetőjével terhelve folytatja az ember vándorútját tovább. Lelke hangulatát szépen jellemzi ez időből e kis költeménye:

Mikor még srni tudtam,
A könnyektől vakultam:
Ily fonnyadt nem valék.
A búfelhőt kiserítam,
S mint a virág kinyíltam,
Ha kiderült az ég.

Hajh, összerperzselének
Azóta szenvedélyek!
Nem enyhít könnyeső.
Hasonlítok göröngyhöz,
Melyet felhő nem öntöz,
S melyen már fű se nő.

Ez időben kezdtek különben is gyöngye szerzetét megátadni a hírlapírói foglalkozás izgalmai, az erőfeszítő éjjeli munka s az életnek napról-napra nehezédo gondjai. De ekkor adta ki, 1883-ban költeményei első gyűjteményét is «Ifjuságom» czim alatt. Emlék volt ez az élet boldogabb felét maga alá temető hant felett, mely ha Reviczky lyrája mélabús hangját egészben nem nélkülözi is, de azért még több benne a játszó, derült sugár, több az enyhét adó pont, kevesebb a keserű panasz siráma, mint ezután irt költeményeiben.

Második gyűjteményét, a «Magány»-t, mely a jelen év tavaszán jelent meg, a kritika osztatlan méltánylásától kiserve, már szívében a halál bús sejtelmével írta meg.

Mellbetegség törte meg, mely ellen hiába keresett Arco enyhe ege alatt gyógyulást. Remény és esüggedés, fel-fellobbanó bizalom és elboruló

kétség között töltötte azt az utolsó két évet, mely alatt lázas kezekkel rendezette saját alá adandó kötetét, irt egy «Apai örökség» című regényt, mely a «Pesti Hírlap»-ban látott napvilágot, fordította Kleist «Heibronni Katiczáját» stb. Mindenki tudta, csak ő nem, hogy napjai meg vannak számlálva. Gyöngéd barátok a meddig lehetett, állatták baja természetete felől. De a katasztrófa egyre jobban közelgett s mult télen már nagyon beteg és gyöngye volt, s ez év tavaszán a kór ágyba döntötte, melyet nem hagyott el többé. Külön szobát adtak számára irodalmi érdemeire való tekintetből az üllői-uti klinikán s orvosa, dr. Benzov Dénés, mindent elkövetett, nem megmentésére, mert ez már lehetetlen volt, de arra, hogy megkönnyítse neki az életét való válast.

A halkokló ifjú kórágynak még tervezetett, emelgette elernyedt szárnyait. De úgy látszik, a halállal mégis kibekült utolsó napjaiban s utolsó költeményei érdekesen mutatják egy filozof elme téveteig töprengéseit, a hamleti nagy kérdés előtt.

Csak buborék, mi más az élet!
Az ember nem több, mint a féreg.
Örömem, üdvöm, jajgatásom
Egy percnyi lét, az is csak álom.

Mit sirjak, hogy csalóda éltam!
Az éle! hányank most is éden!
S ha ifjuságom hervadó is,
Fajomban egyre folytatódik.

Hitem, mentsváram, te maradj, te!
Öledbe, természet, fogadj be,
S ragyogva nézz rám kék egeddél,
Ha por leszek, többé nem ember.

Még érzem melegét napodnak,
Lelkem lelkeddel összeolvad.
S ha majdan a sir hantja főd bé,
Részted maradok mindörökké!

Ismerősei, barátai sűrűn látogatták még az utolsó napokban is, s ismeretlen kezek mindig gondoskodtak friss virágról ágya előtt asztalán, melyet egészen elborítottak a könyvek, iratok, foljegyzett röpke veresorok, melyekre még kereste a rimet. De a végső rimet csak a halál adta meg, mely lassan, nesztelenül lopózva ragadta magával a szenvedő költőt, e hó 11-dikén hajnalban. Már két nappal előbb önkivületbe esett volt, melyből időnként fel-felretent, s ilyenkor öntudatával látszott birni annak, hogy deliriumban van. Orvosa azzal biztatta még mindig, hogy tüleset a krízisen. Hajnali 3 óra-
kor vegre csendesen elaludott s nem volt több ébredése. Irodalmi hagyatékában Ibsen «Norá»-jának teljesen kész fordítását találták, melyen a nemzeti színház megbizásából dolgozott, és egy vigjátékot. Koporsóját elárasztották koszorúkkal barátai és költészetének méltányolói.

REVICZKY GYULA KÖLTEMÉNYEIBŐL.

A halál előtt.

Rólád, szerencse, rég lemondtam,
Belőled, ifjuság, kifogytam.
Tőled, világ, jót nem remélek,
Hanem azért csak élek, élek.

Ki tudja, hogy mikor vezeklem
Le azt a nagy bünt, hogy születtem.
Mikor hanyatlak bús fejem le
Nirvána, altató öledbe!

Itt bolygok mérgezett kedélyvel,
Hit a jövőben nem vezérel.
Bármit teszek, nincs rajta áldás,
Nincsen remény, nincsen kilátás.

Az élet összevisszasága.
Az éhesek versenyfutása
Kábit, fásaszt, éleszti vágyam,
Hogy vessék már meg siri ágyam'.

Vagy rejtve távol a világtól,
A kapzsi versengés zajától,
Oh bárcsak egy csendes zugolyban
E hajsztát nézhetném nyugodtan!

S mégis e vak csillag sötétén,
Sorsom borján, szívem ején
Hatalmas vágy tör át, hogy éljek,
Hogy még tovább küzdjek, reméljek.

Sírok, hogy nem lehet pihennem;
De lemondás még sincs szívemben,
Legyek inkább a sír halottja,
Mint éljek vágytalan, lemondva.

A halálhoz.

Évek mulva jöss-e értem,
Vagy már holnap: rose kérdem.
Nem hivlak, mint meghasonlott:
Nem rettegek, mint a boldog.

Legszébb évim tova szállta,
Nem építék több légvárat.
Tudom jól, hogy a mi lesz még,
Nem több, mint a volt, az emlék.

Csöndes élet, csöndes álom!
A mi hátra van, lejáróm.
Nem kérem, hogy hosszú legyen,
Azt se, hogy már véget érjen.

A mi kétség egy gomolyba'
Volt szívemben: meg van oldva.
Ha később, ha korábban,
Nem halok meg gyávaságban.

Hogy a siron tul mi lézen? ...
Bármi, nem kell tőle félnem.
Éltem, a hogy isten adta,
Hamisságot sose vallva.

Megszenvedtem, megosalódtam;
Hijam mégse volt a jóban:
Szerettem és lantot vertem,
Igazságot énekeltem.

RÉGI KÉPEK.

Írta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

III.

Egy kis huszár-tréfa.

Ez is Magura-alji történet, csak hogy nem kincset hozott, hanem kincset vitt ki az országból.

A Magura-hegységnek egykoriban legvadabb és ma is legregényesebb völgyületében, melyet a vasuton Somlyóra berobogó utas ma is gyönyörködve szemléli, fekszik Somlyó-Csehi, mód nélkül szerény oláh falucska, mely a XVII. század vége felé, melyről történetünk szól, még a mostanál is szerényebb lehetett. Annyiban azonban mégis fontosabb hely volt, mivel a somlyói várnak előerődjét képezte ama magaslat és fensík, mely a falu előtt s a Kraszna és Nádastó között terül el, s melyre a somlyói vár parancsnokai gerendákából hatalmas palánkot készítették és bele huszárok számára alkalmas tanyákat, melyekben pár száz huszár kényelmesen tanyázhatott.

1679-ben egy fiatal huszárkapitány, a deli Horváth János volt ez előrs parancsnoka, az erdélyi «jófele» Horváthokból, ki bár szegény kardviselő ember vala, teli volt vitézséggel, hazafisággal és előretörő szándékkal. A csehi huszárpalánk ez idő szerint nagy fontossággal birt annyiban, hogy miután Váradot a török már egy pár évtized előtt elfoglalta, Erdélynek a Szilágy-ság felől ez képezte legvégső pontját és a somlyói vár előbástyáját, mely a somlyói várat a terjcskedni vágyó és egyre tovább-tovább foglaló pasák meglepésével oltalmazta.

Ezért Barcsay Mihály uram, ki Bánffy Dénes megöletése óta Erdély felső határszéleit és várait tartá hatásköre alatt, nem rosul számított, midőn a csehi palánk pár száz huszárának parancsnokává az ifju Horváthot nevezte ki, kiről jól tudta, hogy előbb meghal, hogysem állomását a töröknek átengedje; az ifju ember ambíciójáról hamarabb lehetett föltételezni, hogy olyankor is bevág a török közé, midőn arra nincs elég ok; mire őt kinevezésekor figyelmeztette is.

Azonban Horváth János vitézi indulatának és nagyravágásának a vezetésletten kívül volt még egy más forrása is: a Bánffy Farkas uram szép leánya, Erzsébet kisasszony, kire ő, a közel Nagyaluban járta alkalmával, már régen szemet vetett; csak hogy egy kissé savanyu volt a

szőlő, miután Bánffy Farkas uram nagy birtoku ember volt, Horváth Jánosnak pedig alig volt egyéb vagyona szíve bátorságánál és türkisz-kövel kirakott ősi kardjánál.

Nagy baj volt, hogy ezt a bator szívet már most még a szerelem sem hagyta aludni és sem a szív, sem a kard nem igen akartak nyugodni hüvelyökben.

A szép huszárkapitány gyakran megfordult az alig órajárására fekvő Nagyaluban; észre is vette, hogy kivált Erzsébet kisasszony előtt nem kellett vendég: de midőn egy izben az öreg úrnak Erzsébet kisasszony iránt táplált szándékát előhozta, — az öreg úr tajték pipája keményen kezdett füstölni és a füstfelhő közül e szavak hangzottak az ifju kapitány felé:

— Köszönöm a kegyelmed jóakarjátát, de hát maga is jól tudhatja, hogy alig van kegyelmednek olyan háza, jószága, melyben egy Bánffy-leányt eltarthatna... azonban kerekem nem tagadom meg kivánóságát, mivelhogy leányomnak is kedvét látom. Ott van kegyelmednek ősi kardja: kövessen el kegyelmed valamely vitézi cselekedetet és nem kegyelmed lesz az első, a kit a fejedelem ő nagysága tisztességessé jósággal ajándékoz meg.

Horváth Jánosnak ez a biztatás is elég volt; a reménység szárnyat adott vitézi jó kedvének és szürke paripájának, melylyel mint a szelvész száguldott a csehi palánk felé, szívében azt az erős szándékot forgatva, hogy az első alkalmat meg fogja ragadni, melyben vitézségének a fejedelem füléig elható tanúságát adhassa.

Ez az alkalom pedig nem sokára be is következett; mert kiküldött kémlő lovasai azzal a hírel tértek vissza, hogy a nagyváradi pasának vagy háromszáz lovas legénye ott kóborol Somlyó-Ujlak körül és Dsidije-adót szed a szegény földműves-népén; melyhez pedig, miután Ujlak, sőt a többi falvak is egész Széplakig az erdélyi fejedelemséghez tartoznak, semmi joga nincsen.

Horváth Jánosnak sem kellett több: összeszedte 150 huszárját és a palánkban csekély őrséget hagyva, mint a szelvész nyargalt ki onnan. Csapatát két részre osztva, a felerész Fráter Pállal a Kraszna erdő végéig végig bocsátotta el; maga pedig a másik huszárcapattal balra került, hogy a törököket két oldalról meglepjék és tönkretegyék.

A terv fényesen sikerült: a két huszárcsapat csaknem egy időben kiáltotta el a «Hajrá!»-t és rohanta meg a faluban szétszórtá levő törököket, kiknek alig fele tudott elmenekülni Nagy-Várad felé. A törököktől elfoglalt zsákmányt és felhajtott pénzt nagy diadallal szállította vissza azután a csehi palánkba, egy lovas legénynyel azonnal tudósítván Barcsay Mihályt a nevezetes győzelemről. Küldött parancsnokának egy szép gyémántos forgót is, melyet ő maga vett ki egy általa levágott előkelő török ifju turbánjából.

Barcsay Mihálytól csakhamar is jött a dicsőséző válasz, azzal a nagybecsű ígérettel, hogy a vitéz ifju kapitány hősi cselekedetét be fogja jelenteni a fejedelemlnek.

Eddig minden jól ment volna, és Horváth János uram már kereste is, hogy melyik erdélyi jószág van üresedésben, melyet ő nagysága donációban neki adhatna. Nagyaluba is ellátogatott, hol Bánffy Farkas uram a szokottnál is nagyobb vendégszeretettel fogadta és vitézségeért megdicsérette. Még többet ért ennél az a szép piros róza, a melyet a szép Erzsébet tűzött oda dolmányá gomblyukába.

Egyszerre azonban por- és veritek-lepett lovas legény jelent meg a Bánffy-udvarház kapujában, ki lováról leugorva, Horváth János uram után tudakozódott.

A huszárkapitánynak nem igen tetszett az új posta; baljóslatu előérzettel ment le a tornácra, hogy a részére hozott missilis levelet átvegye.

Erzsébet is odatámaszkodott a tornác végére hogy lássa, mi jót hozott Horváthnak a huszár küldöncz.

Ennek arcát azonban egyszerre elborulni és halványulni látta, mert a küldött levél Barcsay Mihályé volt és ekképen hangzott:

«Kedves öcsém Horváth, te ugyan megfogtad a törököt, de viszen. Tudod-e, hogy az az ifju tiszt, a kit levágtál, éppen a váradi pasa egyetlen fia, Emin bég volt; és ennek atyja most minden házat jajgatva ver föl Konstantinápolyig.

«Most már nincs más mód, mint hogy kimene-külj valahová Lengyelországra és ott húszel, míg a fergeteg elmúlik; mert annyi bizonyos, hogy fejedet fogják követelni. Azért add át a kommandót Fráternek, vagy Gombosnak; magad pedig pakolj és vedd el magad. Szerencsére szerzetel réa utiköltséget. Majd ha a baj elmúlik, visszajöhetsz és ugy fogadunk, mint kedves atyánkfát s ha lehet, még mozdítunk egyet rajtad. De most ne késsél édes öcsém egy órát sem, ha a füled, fejed kedves! Istennek ajánl, Kolozsvárt, anno 1674 die 2. jul. Jóakaró bátyád, Barcsay Mihály.»

Ez mindenesetre kemény ébredés volt a fényes álmok után; de hát mi volt mit tenni? bucsut kellett venni a szép Bánffy Erzsikétől és a somlyó-csehi palánkban bubánatba esett jó huszárpajtásoktól.

Szegény Horváth János felkanyarodott kedves Muczi lovára és Szathmáron, Máramaroson keresztül utat vesztett Lengyelország felé; szerencsére a nagyváradi pasa fia, kinek derekre szorított sáljában 300 darab arany volt, elég tisztességesen ellátta utiköltséggel.

Horváth János szerencsétlenségére a nagyváradi pasa, ki egyetlen fiát mód nélkül szeretete, ugyancsak felfújta a dolgot; panaszá elvitte egész Konstantinápolyig; természetesen azzal a feladással, hogy az ő emberei csakis a török földön jártak és ugy lepték meg őket Horváth János huszárai békés adószedés közben. Török bíró előtt a keresztény tanu semmit sem ért; a váradi pasa katonái pedig akár mennyre-földre megesküdtek, hogy ők nem lépték át a török határt.

Ekkor azután jött a portáról a roppant kemény üzenet, hogy a fejedelem a nagyváradi pasa fiának gyilkosait példásan lakoltassa, illetőleg megölessze; mert ha nem, készen áll 100,000 tatar, hogy büntetésül előzőnölje Erdélyt.

Nemcsak a fejedelem, de még Teleki Mihály és Barcsay is megijedtek, s rövid, de titkos tanácskozás után emberöket küldöttek a nagyváradi pasához, hogy küldje el meghitelt csuaszt Somlyóra, hogy legyen szemtanuja, miként bünteti meg a fejedelem ő nagysága fiának gyilkosait.

A kijelölt napon meg is jelent Somlyón Barcsay Mihály és a Báthoryak templom melletti kö-zépvárában bemutatva az öreg csuasznak a csehi palánk huszárainak kivégzésre szánt tisztjeit.

Szép aranyos ruhákba öltözött, mód nélkül marczona alakok voltak azok, kiket Barcsay az öreg csuaszt elé állított.

Ez az öles fekete ember itt Horváth János, a kapitány; ez a kis összevagdalt vitéz ember Fráter Pál, az utána következő hadnagy; ez meg Dobay Péter, amaz Gombos Tamás és a legutolsó Somogyi Ambrus.

Az öreg csuaszt helyeslőleg bólintgatott fejével. Midőn azután a czigány hóhér a fényes urakat sorban lefejezte és egy számokra készen tar-

tott gödörbe behányta: Ali csuaszt végig simogatta hosszú ősz szakállát és így szólt Barcsay Mihályhoz:

— Mind jól van ez uram és én haza térve, uramnak, a nagyváradi pasának híven előadom a mit láttam. Hanem enged meg, hogy egy kérdést intézzek hozzád.

— Hallom nemes csuaszt, — felelt Barcsay Mihály.

— Ezek a vitéz urak természetesen erről a környékről valók ugyebár?

— Ugy van, derek csuaszt, idevaló nemes családok ivadéai mindnyájan.

— No hát akkor uram, — mondja kemény hangon a csuaszt, — különös dolog, hogy ezek közül egynek sincs sem apja, sem anyja, sem testvére, sem gyermeke, a ki idejött volna életért könyörögni, vagy legalább őket elsrátni.

Barcsay Mihály csak ugy sziszegett fogai között; de nem lévén szokva a hazugsághoz, egyetlen szót sem tudott mentésgül mondani.

— Máskor, nagy jó uram, ha ilyen öreg rókat, mint én vagyok, akarsz rászedni, az uraknak öltöztetett gonosztevők mellé öltöztes fel jajveszklő asszonyokat is.

A csuaszt mérgesen hagyta oda Somlyót, és elmondotta Nagy-Váradon, hogy miképen akarták őt rászedni.

Csakugyan igaz volt: a somlyói vár börtönéből szedette ki Barcsay Mihály a halálra ítélt rabokat és ezeket fejzette le a huszártisztek helyett a csuaszt előtt. Ebből azután még nagyobb dolog lett, mert a portán ezt a tréfát ugy tekintették, mint a szultán parancsának kigunyolását.

50,000 aranyba került az országnak Horváth János huszártréfiája és Barcsay Mihály színjátéka. Ennyit kellett fizetni, hogy a nagyváradi pasát és a konstantinápolyi udvart lessenedítsék.

Ebből azután természetesen az következett, hogy szegény Horváth János sem a várt jószágot, sem a szép Bánffy-leányt meg nem kapta; meg sem mert jelenni többé a fejedelem színe előtt. Ott esett el vitézi módon harcolva a zernyesti csatában, Teleki Mihály mellett.

BÁRÓ WENCKHEIM BÉLA EMLÉKSZOBRA BÉKÉSGYULÁN, A NÉPKERTI DISZCSARNOKBAN.

Békésmegye székhelyén, Gyulán, július 7-én ment végre báró Wenckheim Béla emlékszobrának ünnepélyes leleplezése. A szobor, helyével és környezetével, kellemes benyomást tesz a szemlélőre, s bármely nagy városnak díszül szolgálhatna.

A mint az utas a vasúti pályaudvarból, a jól kövezett s két oldalt szőlőskertek közt vezető, de már nagyrésztben csinosan beépült «sugarítás» mentén a városba ér, jobbról gyönyörű nagy kertet talál, sűrű fenyőültetvényekkel, dísznövényekkel, arnyas fasorokkal, virágos ágyakkal és pázsitos terekkel, szabályosan kimért széles utakkal, melynek közepén — a legszebb rózsáligetben — csak most épült díszes csarnok emelkedik.

Ez a gyulai népkert és díszcsarnok, s ennek homlokzata előtt van báró Wenckheim Bélának Strobl Alajos művészi által mintázott, s a dícsült hazafi nemes alakját meglepő élethűséggel ábrázoló, művészi kivitelű, bronzból öntött mellszobra, Gerenday A. műtermében készült magas syenit-gránit-oszlopon.

Fent, a homlokzaton, a megye czimere — pajzsában a Hármaskörös folyó s az arany kalászkokat tartó oroszlán, — alatta a gránitmárvány emléktábla, melyen ragyogó aranyvessetű felirat hirdeti, hogy:

Emelte:

Békésmegye közönsége hű fiának,
Feledhetlen főispánjának,
Magyarország volt miniszterelnökének,
MDCCLXXXIX.

A hála és kegyelet által emelt emlékszobornak szebb helyet, díszesebb keretet képzelni is

alig lehet. S bizonyára elbámul minden idegen, ha hallja, hogy e miniatűr-paradicsomkert — mintegy varázsütemre — igazán a semmiből létesült, — és hogy e kies oázis helyén még öt évvel ezelőtt a városnak legelhagyatottabb zuga, mocsaras, ronda személtérű helye disztelenkedett, sértve a szemet és jobb ízlést s egészségtelen kigözölgésével fertőzve a környék levegőjét.

Göndöcs Benedek apát és lelkész, a városnak hat éven át volt országgyűlési képviselője, kinek minden tekintetben oly sokat köszönhet már Gyula városa, az 1884. év október 27-én tartott városi képviselőtestületi ülésen tette az indítványt, hogy: «Gyula városán a vasúti indóházhoz vezető közlekedési út balján levő büzhödött Holt-Körös medréből feltöltés által népkert alakíttassék.» Az indítvány egyhangulag elfogadtatván, kivételre a város az első hazai takarékpénztártól, 50 évi törlesztésre, tizezer forint kölcsönt vett fel.

Göndöcs B. apát, az öt mindenben jellemző buzgalommal és áldozatkészséggel, gyorsan és

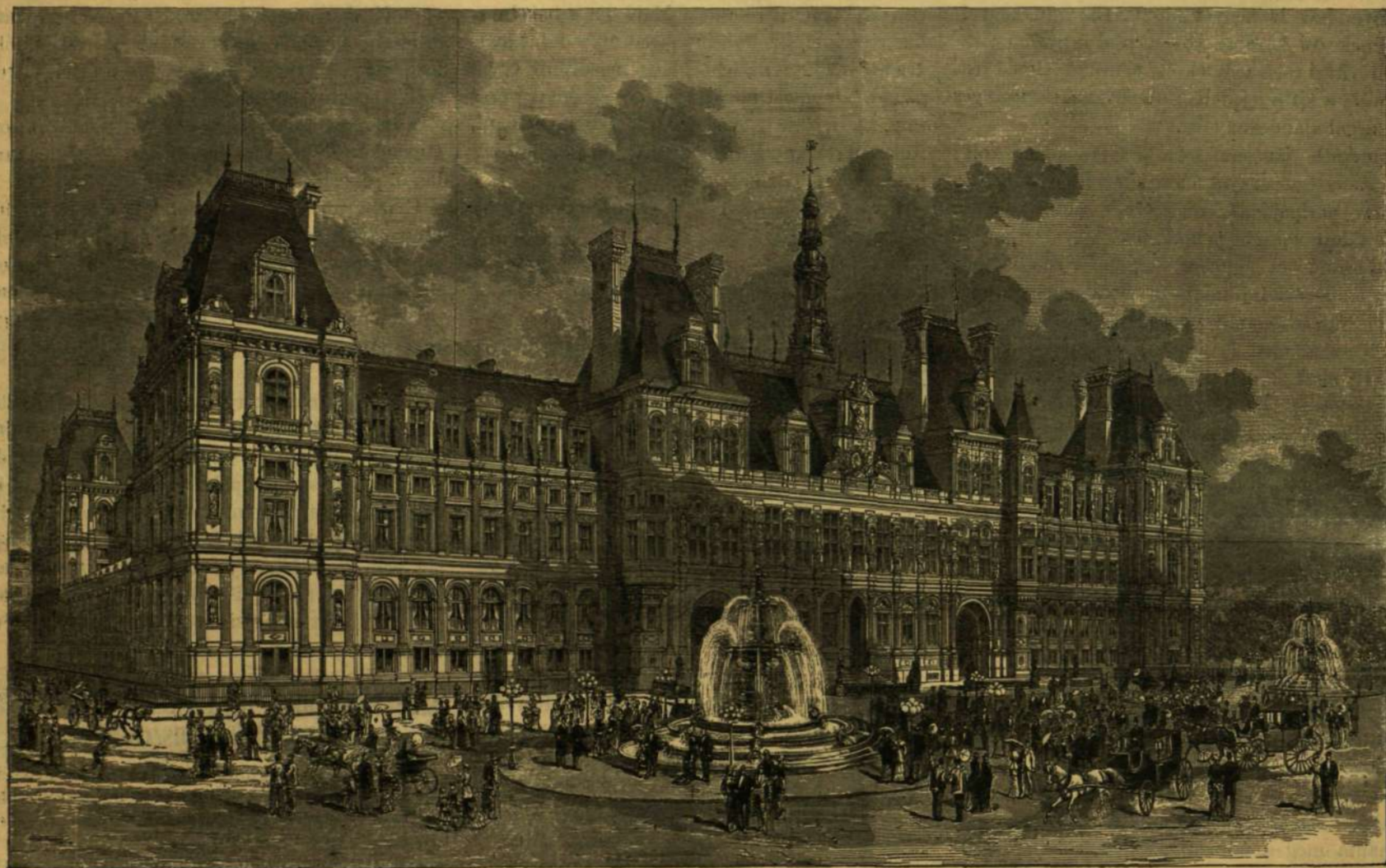
csak Göndöcs B. által tett — indítványt, hogy: «báró Wenckheim Bélának a bemutatott terv szerint készített szobra a népkertben építendő csarnokban legyen elhelyezve.» A megyei közgyűlés e célra egyúttal a szoborra közadakozás útján begyűlt 4879 frt 26 krt is kiutalványozta.

A díszcsarnok felépítésére, a Scheer Konrád gyulai építész által készített terv szerint, 15,431 frt 98 kr. költség volt előirányozva, — s mint-hogy a város e célra csak tizezer forintot szavazott meg és többet áldozni nem is igen lett volna hajlandó: Göndöcs B. apát ajánlatot tett és biztosította a várost, hogy ő — mint vállalkozó — a csarnokot a bemutatott második terv szerint a megszavazott 10 ezer forintból felépíteti, illetőleg a mivel többre kerül: azt a sajátjából fedezi; — mely ajánlatot a város képviselő testülete természetesen szívesen elfogadta, s az apát urat megjelente. — A csarnok szépen föl is épült, s június 20-án és következő napjain Blaha Lujza, «a nemzet csalogánya» négy esztére terjedő vendéglátékával már föl is avatta azt a művészet otthonává. Mindenki meggyö-

apát mint a Wenckheim-szoborbizottság elnöke, és mint a ki a megdicsőült hazafival negyedszázadon keresztül folyó bús bizalmas viszonyban állt, — emelkedett, hazafias szellemű emlékszózatot tartott.

Báró Wenckheim Bélának, hazánk egykori miniszterelnökének köztevékenysége, s különösen az 1867-iki kiegyezés és az 1875-diki fuzió alkalmával való szereplése és érdemei köztudomásúak. A «Vasárnapi Ujság» olvasói előtt a nemes báró daliás szép alakja is eléggé ismerős több ízben közölt arcképei nyomán; ez alkalommal tehát — midőn halálának éppen tizedik évfordulóján Békésmegye, a melynek felelhetlen főispánja volt, ércbe öntött szoborral dícsőíté meg emlékét, — alkalomszerűnek találjuk a jeles hazafinak B. Gyulán állított emléket a közönségnek bemutatni.

Göndöcs B. apát emlékszózatát különösen mint a megyének a szabadlevű törekvésekben első uttorját, Békésmegyének legnagyobb fiát és mindenkor büszkeségét jellemezte báró Wenckheim Bélát, megvilágítva a nagy hazafi-

A HÔTEL DE VILLE PÁRISBAN.

erélyesen hozzájárult a terv megvalósításához. A feltöltés, befásítás, parkozás még ugyanazon évben megtörtént. A következő tavaszon már ezernyi rózsá illata váltá fel a Holt-Körös medrének régi, büzhödött légkörét. (Az igaz, hogy azok a látogatók, a kik eddig csodájára jártak az apát ur plébániai híres rozsakertjének, ezt most a népkertben láthatják.)

A népkertnek sok fáradsággal és nagy áldozatkészséggel történt illetően létrehozatala után Göndöcs B. apát újabb indítvánnyal lépett fel, azzal, hogy «a népkertben csarnok építtessék, mely nyári színházul, hangversenyek, felolvasások, népgyűlések, táncszünetek és társas lakomák, szóval a társas szellem fejlesztését, a polgárosodást és a közművelődést előmozdító összejövetelek gyűléshelyül szolgálma lenne hivatva, és így a város társadalmi életének mintegy központját képezendé.» A városi képviselő testület ezt az indítványt is elfogadta. A csarnok építésére tizezer forint kölcsön-felvétel szavaztatott meg, mely összeg azonban a város által — szintén Göndöcs B. kezdeményezésére folytán — megváltott regale tiszta jövedelméből már is fedezve van, és így ez a lakoságnak semmi újabb megterhelést nem okoz.

A megyei törvényhatóság a városnak ezen két rendbeli kölcsön-felvételét jóváhagyván, egy-szersmind egyhangulag elfogadta azon — megint

zódhatott a csarnok csinos és kényelmes berendezéséről, a szép nagy terem kitűnő akusztikájáról, a tágas mellékhelyiségek célszerű beosztásáról; s most már azon kevés elfogult is, a ki mindennek «csak azért is» ellenzője volt: nem győzi eléggé dícsérni a pompásan sikerült alkotásokat. Azt persze nem sokan kérdik, hogy Göndöcs B. apátnak hány ezer forint áldozatába került?

Igy jött létre a gyulai népkert, a benne levő izléses díszcsarnokkal és előtte báró Wenckheim Béla szép emlékszobrával.

Az emlékszobornak folyó hó 7-én történt ünnepélyes leleplezése fényes és szép ünnepély volt, melyen ugyszólván az egész megye előkelő közönsége részt vett. Jelen voltak: a Wenckheim-családból és rokonságából: gróf Wenckheim Frigyes, József, László és Pál fiaival, gróf Almásy Dénes; továbbá Terényi Lajos megyei főispán, a lelkes agasztán: id. Mogyoróssy János megyei muzeumi igazgató, a honvédtisztviselő, a megyei, törvényszéki, állami, városi tisztviselők, egyetiek és tanintézetek testületileg, a megye több községének küldöttsége; a tribün körül a legelőkelőbb nagyszámú hölgyközönség, körülvéve a polgárság és a nép ezreitől.

Az 50 főnyi egyesült zenekar ünnepi nyitánya után a dalárda elénekelté Kölesy «Hymnus»-át, s ennek végeztével Göndöcs Benedek

nak magán és családi életét és egyeni kiváló tulajdonait is. Az emlékszózat mélyen meghatotta az összes jelenvontakat, s midőn a szoborról leballott a lepel, és előtűnt a jeles férfinak koszorúvezett ércalakja, a meghatottság könnye ezer meg ezer szemben csillogott.

Végül a dalárda elénekelté a «Szózat»-ot, s a zenekar a Rákóczy-indulóval fejezte be az ünnepélyt. Este fényes táncmulatság volt a díszcsarnokban, mely ezzel átadatott ünnepélyesen a közönség használatára. GYULAI.

A TOBOLSKI KINCS.

Orosz életkép.

Patru S. után.

Valóban megtörtént, szomorú, de minden izeben tanulságos elbeszélést akarok elmondani.

Az 1862-iki lengyelországi zavarok alatt aránylag még több ember keveredett bajba, mint a nagy forradalomban, mi leginkább annak tulajdonítható, hogy 1862-ben az osztrák kormány által kifejtett rendkívüli szigor folytán még a kisebb mértékben kompromittált lengyelek sem szökhettek Galiciába, mert onnan minden teketória nélkül az oroszoknak kiadtak.

Igy járt a többek közt L—Szeverin szokolniki nagybirtokos is, kinek egész bűne az volt, hogy

egy vásári ebéd alkalmával a «fehér lengyel sas» egészségére üritette poharát, a miért aztán az orosz rendőrség feketé könyvébe jutott.

A varsói tüntetések alkalmával L— véletlenül éppen a fővárosban tartózkodott, hol göbolyeit egy régi ismerős zsidó marhakereskedőnek eladta. Varsóban már akkor is ép ugy, mint jelenleg, csak egy hemzsegett a sok «fekete birka» (kém), kik minden idegen embert szemmel tartottak.

L— pompás négyesfogaton jött a fővárosba. Kocsisának lengyel nemzeti öltönye magára vonta a Lazienki-téren tolongó tömeg figyelmét, mely izgatottságban tudja isten kit s mit nem látott a lengyel főúrnban.

Ezen a napon, vagyis 1862 szeptember 28-án éjjel a varsói kormányzó parancsa folytán minden, a vidékről Varsóba érkezett orosz-lengyelországi idegen utas a czitadellába huzoztatott. Voltak közöttük hölgyek, parasztok, 8—10 éves gyermekek, urak, koldusok, egyszóval minden

— De uraim... kezdé L—.

— Egy szót se! — rivalt közbe Sestakov tábornok. — Porkoláb, ez emberért fejeddel felelsz, vasat és pedig jó erős vasat kezére, lábára, mert furfangos fickóval van dolgod, ki eszedben hamar tuljár, te ostoba számár, ha békóba nem vered, te durák.

Egy fél óra múlva L—, jó és erős vasakkal kezén-lábján, a varsói «kék» torony legromdább börtönébe került.

A 400 göboly ára fejében kapott 100 ezer rubelre szóló bankutalványt, valamint tárezáját s egyéb ingóságait a börtön piszár-ja (írnök) vette pártfogása alá, kinek jelenlétében tövig megmotozták.

L—en kívül a börtönben még egy vén tatár katona is volt, ki, a mint a börtönőr meggyezte, szokás miatt életfogytiglani bányamunkára kapt ítélt s most Szibériába való utnak indítását várta két év óta.

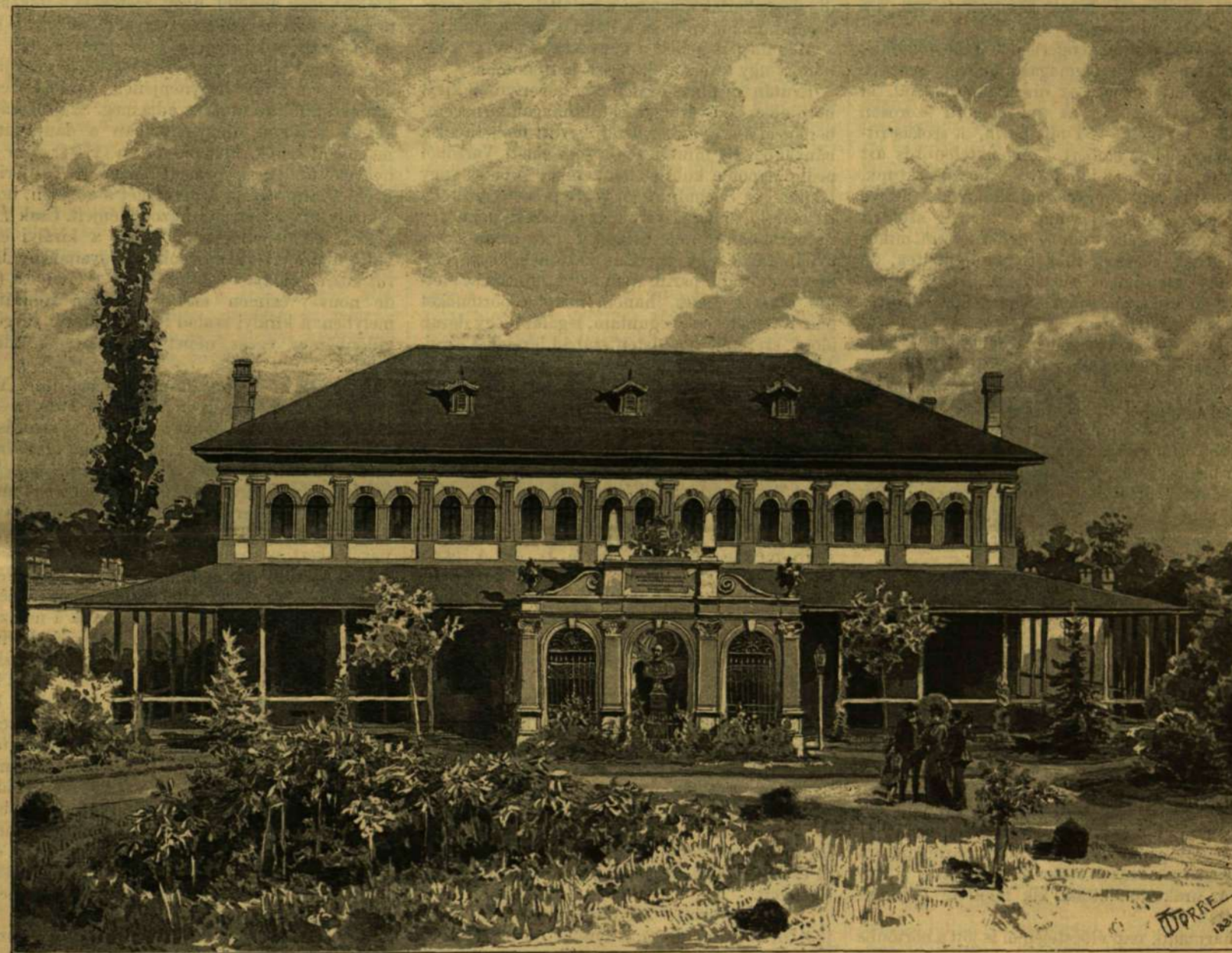
A börtön lakója látszólag egy cseppet sem örült

ják, mit tulajdonképen már azelőtt 18 évvel meg kellett volna tenniük. De az urak helyette mindig másokat, fiatal újoncokat bocsátottak el, kik néhány rubelt fizethettek, míg ő, kinek zsoldján kívül semmije se volt a világon, még egy árva kopékát sem adhatott.

Ha panasza ment, 50—60 botot kapott, s azonkívül még néhány hónapra börtönbe is került, így tehát esztendőről-esztendőre várta szabadulását, melyet már régen megérdemelt volna.

Egy ízben a kievi vásáron szülföldjéről való emberekkel találkozott, kiket még fiatalkorában ismert. Ezek elmondták neki, hogy szülei régen elhaltak, testvérei közül csak egy vén leány él még, ki nyomorék lévén, mások segítségével nélkül éhen elveszne.

Őt magát régen halottnak hiszi mindenki otthon és a mi csekély kis vagyonkaja maradt szülei után, azt az orosz pristav régen elpescékolta.

BÁRÓ WENCKHEIM BÉLA EMLÉKSZOBRA BÉKÉS-GYULÁN, A NÉPKERTI DÍSZCSARNOKBAN. Dörre Tivadar rajza.

kor- és rangbeli emberek, kiket többnyire ágyaikból egyenesen a várba tereltek.

Sestakov tábornok elnöklelte alatt formális katonai törvényszék hallgatta ki a foglyokat, kiknek nagyobb része nem is sejtette, mi vár rája. Mikor L—re került a sor, kiti kocsi és inasa társaságában elfogtak, — Sestakov nagy dühösen rákiáltott: «Na, jó madár, csak hogy te is lépse kerültél valahára.»

Uram — folytatá a vitéz tábornok a törvényszék tagjainhoz fordulva, — ez az ember állítólag azért jött Varsóba, hogy 400 darab huzott ökröt egy vele egy hiron pendülő zsidónak eladhasson, de valóságilag azért tolt ide áruló pofáját, hogy a lázadókat, kiknek az efféle arany farku madarakra nagy szükségük van, bátorítsa s pénzzel támogassa. Otthon úton-útfélen «a fehér sas» élteti, most pedig már nem győzte bevarni az események fejlődését és személyesen rándult Varsóba. Ezek folytán indítványozom, hogy a gonosztevőt további rendeletig hűvösre tegyük, míg e részben ő felségének a további előterjesztést megtehetjük.

az új jövevénynek, a mennyiben az a nélkül is szűk lyukban maga is alig mozoghatott.

Elfogatása alkalmával L— francia nyelven néhány szót sugott a fogadó tulajdonosának, hogy nevében azonnal keresse fel testvéröccsét, ki mint ezredes Kalisz-ban állomásozott.

Bizton hitte, s remélte, hogy fiére befolyása segítségével kinos helyzetéből nemsokára megszabaduland, a miért is nem igen vette szívére mindazt, a mi vele hamarjában megtörtént.

A tatár jól beszélt oroszul, de különben is mint afféle katonaviselt ember látta, hogy urral van dolga. Mindenekelőtt felajánlotta L—nek helyet a deszkaágyon; ő maga majd a földön huzná meg magát, mert ketten csak rosszul férnének el egymás mellett; megfogadta továbbá, hogy éjjel a patkányokat szemmel tartandja, mivel ezek különösen a bőrszizmákra éhesek, s az ő lábujját már rég megették.

A szegény tatár elmondta szomorú sorsának rövid történetét.

Huszonyvolez évig katonáskodott már, midőn azt ígérték neki, hogy mulhatlanul hazabocsát-

— Ezek hallatára, uram, — mondá a vén tatár — vérem felforr. Másnap szotnyikomát (kapitány) felkerem, eszközölné ki elbocsátásomat, hiszen negyvenhat éves korában az ember már nem igen bírja el a nehéz szolgálatot, de azonkívül is törvényes időmet már régen leszolgáltam. Nem vágyódnám haza, ha szegény testvérem, ki vak és beteg, reám nem szorulna; visszajövök, mihelyt ez meghal.

— Mit gondol barin, — mondá a tatár — mi volt a felelet e szerény, alázatos kéresemre?

— Mi?

— Most már megmondhatom, mivel tul vagyok rajta. Először is 50 battog-ot (botot) vertek el rajtam, a minek következtében egy évig a kórházban feküdtem. Aztán pedig az orenburgi fegyverszázadhoz osztottak be őt esztendőre. Azaz beosztottak volna, ha ott maradok, mert már az első fél esztendőben megszöktem. Azt gondoltam magamban, ha Allah akarja, ugyis megszabadulok és haza jutok, ha pedig nem akarja, jobb ma, mint holnap, elvesznem.

— Tudja-barin, hol és merre van Orenburg?

eziország szolgálatát jövedelmek kegyelmsértő dalaikban s vad óhajtaik a nemzetgyűlés pusztulását sóvárogták; mondjék meg, hogy még palotájában is az udvaroncok e barbár zene hangjaiban vegyítették tánczaikat, és hogy ilyen volt a Bertalan-éj előjátéka is.

«Mondjék meg, hogy az a Henrik, a kinek emléket állítja a világ, az az őse, a kit példányképül akart venni, élelmiszereket juttatott a felázott Párisba, melyet személyesen ostromolt, míg ellenben a kegyetlen tanácsosok visszatartják a lisztet, melyet a kereskedés indít a hű és kiéhezett Páris városába.»

Méltán kezdette *Maurv* nem sokkal utóbb a nemzetgyűlés egyik ülésén beszédét a következő szavakkal, melyek a legönkéntelenebb és legigazabb dícsőit foglalják magában a nagy néptribunnak:

«Mirabeau nincs itt többé — beszélhetek.»

A PRÓFÉTA FELESÉGEI.

Mahome hiteles hagyomány szerint egykor ezt a nyilatkozatot tette: «Egyedüli gyönyörűségem életemben a nő, az illatszerek és az imádság». Ez a mondás teljesen ráillik a híres próféta életére. Mióta nagy művét megkezdte, soha sem volt saját lakása, hanem felváltva egyik vagy másik feleségénél tartózkodott, de a közügyeket a mecsetben végezte el. Ha jó kedve volt, minden feleségét meglátogatta s mindenikkel társalkodott. Halálakor kilenc felesége volt, azonban volt idő, midőn többen is voltak háremében.

Első neje, *Khadidsa*, nagyon jelentékeny szerepet játszik a próféta életében. Egy kereskedő özvegy volt s Mahomed kezdetben ügynekeként szerepelt. A nő idősebb volt ugyan, de azért 24 évig tartó s hat gyermekkel megáldott házasságuk boldog volt, azonkívül ez a nő volt Mohamed első hívője s ő volt az, ki híres futása után is buzdította férjét, hogy ne csüggedjen el. *Khadidsa* 65 éves korában hunyt el s férje őszintén meggyászolta.

Második neje, *Sanda*, szintén özvegy volt, de különben mit sem tudunk róla. Annál ismertebb a harmadik, *Aisa*, ki még csak tíz éves volt, midőn Mohamed neje lett s a hagyomány szerint, a fűlig szerelmes szent férfi igen gyakran bábuozott vele együtt s a mecsetben is gyakran rejtette fejét neje fátyola alá. Egykor ki is hirdette hívőinek, hogy *Aisa* lesz neje a paradicsomban is. *Aisa* a prófétát 47 évvel élte túl s még azután is szerepet játszott. Korához képest igen művelt volt, mert jól tudott olvasni, a Koránt könyv nélkül tudta s vallásos kérdésekben tekintélynek tartották.

Mahomed negyedik neje szintén özvegy asszony volt. *Zainala*, kit rögtön elvett, mi helyt férje egy csatában elesett. Ugyanily körülmények között nősült össze *Hafsa*-val is, de mindkettővel rövid ideig élt. A hatodik nő, *Salama*, kezdetben kikoszorúzták a szent kerőt, mivel állítólag öreg már hozzá, továbbá első házasságából több gyermeke van, s végül féltékeny természetű, többi feleségével nem jöhet ki. Mivel azonban *Salama* igen szép asszony volt, a próféta nem tágitott s végül a nő is beleegyezett oly feltétel alatt, hogy Mohamed imádkozni fog, hogy féltékeny természetéből meggyógyuljon.

A hetedik feleségéről, *Dsovairija*-ról, csak azt tudjuk, hogy hadifogoly volt s kellem és vidámság által tűnt ki. A nyolcadik neve *Zainab*. A próféta különösen szerette ezt a nőt, mivel igen buzó hívői közé tartozott. *Zainab* csak egy egyezett bele a házasságba, ha azt mennyei kinyilatkoztatás helyesli, a mi állítólag meg is történt. E nő megtanulta a takács és cipész mesterségeket s mint a próféta neje is folytatta munkáját, de jövedelmét a szegényeknek adta. Holttestét utolsó kívánsága szerint ugyanarra a ravatalra tették, a melyen Mohamed holttestét vitték a sírba.

A kilencedik asszony a zsidó eredetű *Raissana*

volt, ki csak házaságokart tért át a mozlim hitre. A tizedik neje *Habika*. Ez egy keresztény ember özvegye volt. A tizenegyedik, *Safija*, szintén zsidó leány volt, ki Khaibar város elfoglalásakor jutott a próféta birtokába. A fekete hajú, nagyszemű, gyönyörű szép 17 éves leányt a próféta rögtön megszerette s kényszerítette, hogy neje legyen. Az ügyes asszony állását oly jól használta fel, hogy halála után 100,000 dirham vagyona maradt, melyet egy zsidó öccsének hagyott. A 12-ik feleség volt *Maimuna*, a 13-ik *Fatima* és a 14-ik *Asma*, de ezekről nem tudunk részleteket.

A próféta hívőinek szigorúan meghagyta, hogy csak négy törvényes feleséget vehetnek, de maga a felsoroltakon kívül még egész sereg rab-

taik a főváros mellett külön téren hetenként kétszer tartatták. A női testőrségél büntetés ritkán fordult elő, de annál gyakrabban történt párbaj, melyet a csapatvezető engedélyével az egész csapat előtt karddal vívtak. Ha egyik párbajozó elesett, pompás temetése volt s a buddhista pap kinyilatkozta, hogy hősiessége miatt mennybe kell menni. Az életben maradt párbajozót társai advóztolták, de a párbaj után két hóig félrevonulva bőjtölve és imádkozva kellett élnie.

* Ötszáz színháznál több égett el már a földgömbön a jelen században s a tüvezések alkalmával legalább 4000 ember veszett el.

* A farkasok Oroszországban hivatalos számlát szerint a múlt 1888-ik évben 438 lovat, 1517 csikót, 313 tehenet, 1178 borjút, 1400 disznót, 7574 juhot s 3347 baromfit ettek meg, a melyek értéke legalább 200,000 rubel volt.

* A paszuly amerikai eredetét bizonyította be Wittmack berlini tanár a Peruban talált leletek alapján. A görögök és a rómaiak által ismert babot ma már eddelül nem használják, s a lóbabhoz (*Vicia faba*) hasonló hüvelyes vetemény volt, míg a most közönségesen használt babot vagy paszulyt (*Phaseolus vulgaris*) valószínűleg a spanyolok hozták be Dél-Amerikából s Acosta spanyol író szerint az inkák is frisslen (innen a Fisolén német név) név alatt ismerik.

* A mértékletesség szigorú szabályait egyes amerikai városokban leleményesen szegik meg. Ujabbán kancsukból készítenek szőlőfűrtöket, de az egyes szőlő szemekben portort, shery vagy pálinka van.

* Híres visszhangok. A leglátogatottabb viszhang Milano mellett van, a simonettai kastély szárnyépületei közt, ha a viszhang a pisztolylovás zaját hatvan-szor adja vissza s azok közül a husz első tisztán megkülönböztethető egymástól. Lausanne mellett a geni tó partján egy torony tizenkét szótagot tisztán visszamond. A Fok-földön a mézszikkánál hasonló erejű visszhang van, ugy szintén Edinburgh közelében az Arthur és Seat éjszaknyugati alján. Montserrat mellett a visszhang oly tiszta, hogy a madarakat is megcsalja, melyek itt versenytársat gondolva vidámban dalolnak. Derwentwater tó mellett a pisztoly lövése harminczszor ismétlődik 15—15 másodpercznyi időben, az Ontario-tónál hasonló lehet észlelni. A fák visszhangja csak akkor erős, ha lombzatuk teljes, télen egészen eltűnik. Némely parkokban este erősebb a visszhang, mint reggel. Gyakori az erős visszhang romoknál, hol az épület egyenlősége megszűnt. Nálunk a tihanyi visszhang a leghíresebb, de nem a legerősebb.

* A leves mint első eddel már régóta szerepelt, valószínűleg azért, mert így a félig már megemésztett étel hirtelen átmeleg a vérbe, s két-három percz alatt képes az éhséget enyhíteni. Más folyadékok, különösen a «papamorgó» pálinka, melyet szintén használnak éves előt, hasonlólag enyhítik az éhséget, de a gyomornedvet is megtámadják s így nem keltenek étvágyat, sőt rontják azt.

* Történelmi nevezetességű kezttyűkből van kiállítás jelenleg Párisban. Görög és római korból való kezttyűk, régi angol és francia kezttyűk vannak itt. Erzsébet angol királynő kezttyűi oly nagyok, hogy erős férfiak is jók volna nekik. Általában a kis kezttyűk újabb eredetűek. Legkisebb kezttyű a kiállításán az, melyet a jelenleg uralkodó spanyol királynő esküvőjén hordott.

* A kenyérfogyasztás. Egy lakos hetenként Németországban 5.54, Franciaországban 4.8, Oroszországban 4.5, Angliában ellenben csak 3 kilogram kenyert fogyaszt el.

* A mormonok száma a legutóbbi jelentések szerint következő: 12 apostol, 70 patriarcha, 3719 főpap, 11,805 presbyter, 2069 pap, 2292 tanító, 11,610 diakon, 81,899 család, 115,915 hivatalnok s egyháztag s végül 49,302 nyolcz éven alul levő gyermek. A legutóbbi hat hó alatt 530 násulás volt, 3754 született, 488 új áttérés történt s 113-at kiáztartak.

* Hegedűn játszó majmot lehet látni ujabbán Londonban. A majom két év alatt 6 kis zenedarab előadását elég ügyesen tanulta meg, szereplésekor hangverseny öltözete van, fekete frakk és fehér nyakkendő s mint írják, az előadás alatt igen komoly és értelmes arckifejezése van.

* A kék vonalozott irkát a mainzi iskolai hatóság kitiltotta az iskolákból, mivel az orvosok bebizonyították, hogy a gyermekek szemére nézve veszélyesek.

XVI. LAJOS, MÁRIA ANTOINETTE ÉS A DAUPHIN. Egykoru rézmetszet után.

KÉPEK A FRANCZIA FORRADALOMBÓL.

A nagy forradalom első felében szerepelt történelmi egyéniségek kiválóbbait egy arcképesportozatban állítjuk össze mai számunkban. A forradalomról közölt cikksorozatunknak olvasói mindegyiknek találkoztak már nevével és hosszabb-rövidebb jellemzésével eddigi cikkeinkben. Ott van *Necker*, a svájci születésű népszerű miniszter, *Stael* asszony atyja, ki annyi buzgalommal igyekezett az állam hajóját kivezetni a bonyolult fináncziák zátonyai közül, s kinek elbocsátása, mint tudjuk, a Bastille bevételel megelőzőleg új lángra szította a már-már lecsillapult kedélyeket. Ott látjuk *Lafayette*-et, az Amerika függetlenségéért vívott szabadságharcok nemes hőst, s később a francia nemzetörökség alkotmányos parancsnokát, a szabad demokrácia valódi amerikai szabású mintáját, a ki polgári kötelességeinek a király iránt tartozó loyális hűséggel való összeegyeztetésében tűnt ki. *XVI. Lajos* és *Mária Antoinette*-ről, e szerencsétlen uralkodópárról, kik nem annyira saját személyes gyarlóságai, mint inkább az általuk képviselt elvek miatt szenvedtek vértanúságot, még később is lesz szó. De *Mirabeau* már letűnik az események színpadáról, melyeknek pedig további szereplése könnyen egész más irányt adhatott volna. A nagy népszónok egyéniségéről, sikereiről, politikájáról mai közleményünk tüzetesebben szól. Vegre *Sieyès* abbé és *Bailly* tartoznak még a forradalom ez első szakában a vezérszereplők közé. Amannak köszönhetőek az alkotmányos küzdelem legszebb vívmányai, a szabad politikai intézmények ritka szerzője értelemmel és mély belátással való megvalósítása, emennek tisztas alakját pedig már korán tekintélye is mindjárt az *assemblée* első idejében a nemzeti ügy legszilárdabb oszlopává és irányzójává avatta. Mint Páris polgármestere, ő nyújtotta át a Versaillesból Párisba a nép örömrivalgásai közt visszatért királynak a város kulcsait, miközben ez emlékeztetés szavakat mondta: «Ezek azok a kulcsok, melyeket IV. Henriknek nyújtottak át. Ő meghódította volt népet, ma a nép hódítja meg királyát.»

Még *Desmoulin*s Kamillt, a forró vérű ifjú hírlapíró mutatjuk be a Palais Royal kertjében lefolyt amaz emlékeztetés jelenetében, midőn asztalra pattantva, s kezében két pisztolyt emelve magásra, fegyverrel szólította fel a népet, melynek rohanó áramlata néhány nappal rá elsodorta a Bastille helyéről. Ezek voltak a nagy forradalom első időszakának hősei, kiknek szabadságitás homlokához nem tapadt még a kiontott vér szennye, kik az emberiség nagy munkájának nemesebb, tisztább felét végezték s emléket nem homályosítottak el ma sem a forradalom későbbi erőszakosságainak sajnálatos szelsőségei.

A PÁRISI HOTEL DE VILLE.

A «Hotel de Ville», Páris városháza volt színlhelye amaz ünnepek egyik legfenyesebbjének, melyekkel a világáros fogadta a magyarokat, kik egyszerre két irányból, Olaszország és Svájc felől oly nagy számban érkeztek Párisba a kiállítás meglátogatására s egy hétig e világvárosra is sikerült rányomniok egy kis magyaros jelleget, mert a napok eseményeiben tényezők lettek, a nyilvános helyeken magyar szó, «eljen» és a Rákóczi hangzott.

A városházára Páris hatósága hívta meg e hó 11-én a magyarokat, a municipium rendezte a lakomát, s a község tanács elnöke, *Chautemps* teljesítette a házigazda tisztjét, ő köszöntötte föl melegen a vendégeket.

A «Hotel de Ville» nemcsak rendeltetésenél fogva nevezetes épülete Párisnak, hanem a modern építészetnek is egyik legkitünőbb alkotása. A régi városházat, melynek alapkövét 1533-ban tették le, az 1871-iki kömmün forradalma felgyújtotta, s újra kellett építeni. 1882-ben készült el, miután nyolcz évig dolgoztak rajta és 22 millió frankot költöttek rá. A régi városház helyén épült, lehetőleg oly alakban, mint az elpusztított városház volt. Szobrai, művészi díszítései azonban különböznek s kifejezik a művészi tökélyt, melynek Páris otthona. Belső berendezése is más. Pazar fényű termek közt gondoskodtak az ünnepélyekre és mulatságokra szánt helyiségekről is, melyek központja egy nagy terem, hol a magyarokat is fogadták.

Külső díszítéseim, szobrain, és belső berendezésén, festésén Franciaország előkelő szobrászai és festői dolgoztak, s a «Hotel de Ville» fényben és művészeti emlékekben is méltó arra, hogy Páris városháza legyen.

A KOLDULÓ TÁRSADALOM.

A magyar közigazgatás egyik legszomorubb lapja bizonyonnyal az, mely a rendőri iratokban nemcsak a magasabb fajta szédélgők, de a közönséges utcza csavargók s koldusok számának is ijesztő szaporulatát mutatja. A tolonczügy rendezetlenség állapotát eléggé elárulja, hogy az illetőség megállapításával járó hosszadalmas huzavonák nem egyszer teszik szükségessé, hogy nem győző bevárni a hivatalos lépések eredményét, seregestől bocsássák szabadon ismét a közveszélyesnél közveszélyesebb individuumo-

kat. Mert ha Homér felett hét város vetődött egykor, hogy magát mondhasa szülési helyeül, eme szerencsétlenek felett bizonyosan száz kap hajba, hogy elutasítsa magától a szerencsét. És a ki ismeri a budapesti tolonczház rejtelmeit, a ki áttelepült egyzer kíváncsiságból annak a sárga kőfalas komor épületnek küszöbét, s látta a vasrostélyos medvekalitból ki-kandikáló torzonborz arczok breugheli képét, a mint trágár tréfák közt ük unalmukat, az okvetlen bele fog nyugodni abba, hogy inkább 99 bűnöst hagyjanak futni, semmint csak egy ártatlan is szenvedjen ebben a pokolban. Csak az a kár, hogy ezek a humanisták nem veszik tekintetbe, hogy az a bizonyos 99 bűnös már rég szalad.

Bécsnek van egy mintaszerű dologháza, mely a maga nemében egész különlegesség és méltó volna az utánzásra. Pár krajczárért éjen át jó ágyat kaphat itt bárki, míg napközben kimehet dolgozni, vagy ha ott marad, éllemezésen és lakáson kívül csekély heti bért is megszerezhet. Ezenkívül vannak Bécsnek menhelyei, melyekben esztendőn át 80,000-nél többen kapnak elszállásolást s naponta kétszer kenyér és levesből álló táplálékot. De dacára ennek, dacára az 1879-ben alakult koldulás elleni egyletnek, a csavargók s koldusok száma itt is napról-napra szaporodik s nemrég egy alsó-ausztriai birtokos kiszámította, hogy az az összeg, melyet egy alsó-ausztriai paraszt évenként koldusoknak ad, olykor felülhaladja azt, a mit egész évi adóban fizet.

Ime: a koldusok társadalma. Szomorú, de való, hogy egész társadalom, mely a helyett, hogy fogyna, egyre többet unozoz magába a felsőbb rétegekből s egyre hatalmasabban szerveződik a dolgozó emberiség nyakán. Mert míg az ó-kor politikai és államrendszereinél ugy tapasztaljuk, hogy alkalmasak voltak arra, hogy bizonyos gátat vessenek a koldulás és csavargás túlságos kifejlődésének, addig a középkor világmérete egyenesen kihívta azt s a modern élet csábjai, fonákai, könnyű alkalmi megadtság mindazokat a föltételeket, melyek mellett valóságos egzisztenciát képezhetnek.

A középkori kolduló-ézehekről egész kulturhistóriát kellene írni, nemcsak azokról, melyek a csavargás céljaira szolgáltak, de azokról is, melyeknek nevezetes szerepe volt a középkori oktatásügy fejlődésében. Ertjük a kurrendánu-

Mária Antoinette.

XVI. Lajos.

Bailly.

Mirabeau.

Necker.

Sieyès.

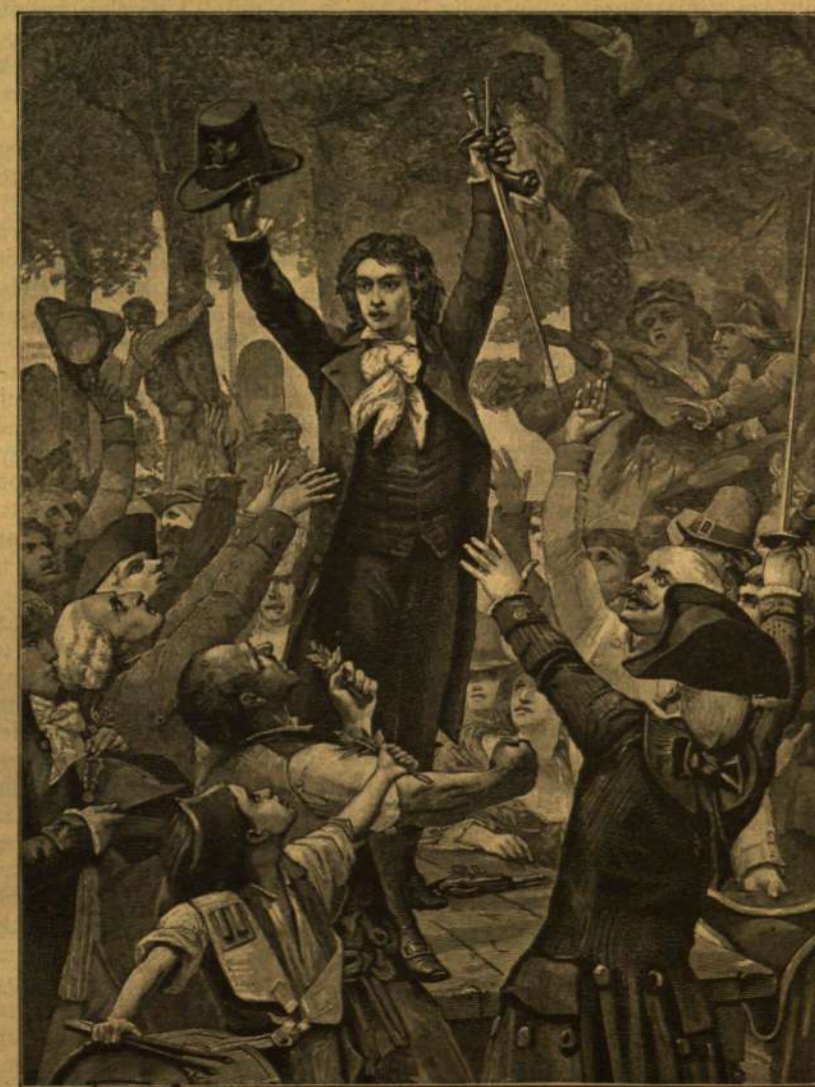
Lafayette.

ARCKÉPEK AZ 1789-KI FRANCZIA FORRADALOM ELSŐ IDŐSZAKÁBÓL. — Egykoru képek után.

szolgánót tartott háremében s hogy ezt az eljárását igazolja, a Korán 33-ik szurájában ezt a mennyei kijelentést teszi: «Neked, ó próféta, megengedünk — minden hívő nőt. Ez legyen a te szabadságod minden más hívő felett». Ugy látszik, hogy ezt a kiváltságot a próféta utódai is szerették igénybe venni.

EGYVELEG.

* Női testőrsége volt egykor a számi császárnak, 400 igen csinos és erős nőből, kik belépésükkor legalább 13 évesek voltak s 12 évi szolgálat után külső vár- és kastély-felügyeletre használtattak. Az amazon zászlóaljnak pompás öltözete volt: finom fehér, egész térdig nyúló arany himzéssel díszített gyapjú ruha, s felett könnyű pánczéling s aranyos sisak, a karok csapások voltak. Ünnepies alkalommal csak lándzsát hordoztak, melyet ügyesen kezeltek, gyakorlatoknál puskájuk is volt. Gyakorla-

DESMOULINS KAMILL A PALAIS ROYAL KERTJÉBEN.

sokat, kiknek némely iskolák előjárása bizonyos tanuló-ido letelte után engedélyt adott házról-házra járva énekelgetni és könyöradományokat gyűjteni. A kurrenda élen egy praecentor állott, kinek a dalok megválogatása és vezetése volt feladata, s a legújabb kurrendantus «expectator»-nak hívták. Ennek baloldalára jókora tarisznya volt felakasztva s abba csuszattatta belé a kapott kenyert, húst stb. Egy külön zárt persely pedig a pénzadományokat fogadta be, s kulesa a praecentornál állott. Így vonultak aztán házról-házra az *alumnusok* a nap bizonyos meghatározott órájában, míg minden zsájkok megtellett s aztán a kapott adományokat egymás közt felosztották. Sok jeles tudós és író kezdte régen így módon pályáját, s nálunk még ma is él nyoma ez intézménynek a protestáns-főtanodák kántusáiban, a mendikánsokban és legatusokban.

Luther, egy «Liber vagatorum» című könyvhez írt előszavában, huszonnyolczer ily kolduló szövegetek közt szintén felsorolja a «Kammersierer»-eket vagy szegénytanulókat, kikhez hasonló testületek ma is találhatók még Kelet-Európában, s ezek egyikének tagja volt Vámbéry is. A többi ezeké voltak a *Vopper*-ek vagy bélpoklosok, kik lánczon vitéttek magokat, mint dühöngő örültek, s továbbá a hajótörést szenvedett kereskedők, az ellenség által hazájukból elűzött nemesek, és a többi. Mindezek újabbán csak a nevéket változtatták meg, vagy itt-ott egy elzülött grófi család tagjának, lengyel menekültnek, vagy 48-as honvédek övezgének alárczát vették föl s e czimen folytatják zaklatásaikat, a «Graf von Leertasche», a «Gräfin von Staub und Asche» állandó alakja a bécsi és budapesti iparlovag-világnak, s valódi réme már bizonyos társaságoknak.

Az utolsó német-francia háború óta Németországban is nagyot lendült a kolduló ipar s a csavargást elősegítette a telepedési törvény azon szigorú intézkedéseinek eltörlése, mely utleveled kivánt mindenkitől, a ki szülőföldjéről elköltözik. A francia milliárdok könnyen elhitették a németekkel, hogy egyszerre mesés gazdagokká lettek, hallatlan vállalkozási kedv támadt egyszerre s a világ legtakarékosabb népe majdnem pazarolni kezdett. Új vasutak kelték életre mindenfelé, minden harmadrendű város nagy külvárosokat kezdett építeni, a mi ismét ezer és ezer munkáskezet vonzott az országba. Végre a buborék szétpattant s a nemzet megtudta, hogy a milliárdok nem is jöttek forgalomba, hanem biztos zár alatt őriztetnek a berlini kincstárban. Nem maradt egyéb hátra a munkából kikopott embereknek, mint koldulni menni, vagy pedig kivándorolni tengerentúlra s elárasztani idegen elemekkel a szomszéd országokat, s ezek közt kiváló előszeretettel hazánkat is.

E német csavargók, melyek oly tipikusak lettek rövid idő alatt, s most egész szabályszerűen helyettesítik a régi «wandering»-okat, immár egész bandákat kezdenek alkotni, mint az éhes farkasok s kilesve egy-egy félreeső falut, mikor férilakosság a mezei munkánál foglaltoskodik, rajta tör s pénz és edellett csikar ki az asszonyoktól, a közbiztonság egyetlen órének tétlen be nem avatkozása mellett. Hiába a törvény ildözése, ez rendszeren jelentékeny költséggel terheli a községi pénztárt, így hát inkább szaladni hagyják őket. Sőt vannak községek, melyek önként kiszolgáltatták nekik a sarzot, és világért sem zárnák el tőlök hajlékaikat, nehogy a gazda a vörös kakast lássa fedelére szállani.

Van azonban Wilhelmsdorfban, Vesztfáliában egy munkatelep, a hol kolduló vagabundákat táplálnak, ruháznak és foglalkoztatnak mezei munkával addig, a mig beszerzik ruházódásuk költségeit, a mi rendszeren három hónapba kerül s azután néhány gurással zsebében tovább küldik, a hol legkedvezőbb kilátás lehet jutalmazó munkára. Ha azonban rossz magaviseletet árulnak el, elbocsátás helyett a rendőrségnek szolgáltatják át.

Wilhelmsdorf magánvállalkozás útján jött létre, alapítója Nobelschwing nevű lelkes, de államsegélyben részesül. A cél az volt, hogy lassanként nagyobb számmal alakuljanak ily munkatelepek az egész birodalomban, s rendszer állomásokká nőjék ki magokat, a hol a vándor munkás csekély dologért élelmet, ruházatot, és ideiglenes szállást nyer. Remélhető, hogy idővel elfoglalhatják ezek a kormosák helyét is, mivel sőt mérnek, de pálinkát nem, sőt valószínűs tudakozó intézetekké fejlődhetnek.

Egyébiránt a szegény-ügy Németországban sincs még egyöntetűen rendezve. Bajorországban például, bármily sokáig élt is távol valaki szülő községétől, soha sem veszi el a segély iránti jogát; ellenben Hamburgban a törvény ép oly szigorúan ildözi a koldulást, mint hajdan, a mikor «koldusok, nyomorékok és zsidó házalók» formaszert ki voltak tiltva a város lakói közül. A német községek mindenütt községi vagyonaikból fedezik a kiadásokat, melyek szántóföldön és legelőn kívül erdősegtől állanak s a hol az utak is alma- vagy eseresnyefákkal vannak szegélyezve s a termés jó áron kél el, ott néha feleslegre is nyílik kilátás.

A munkatelepeket Hollandban is megpróbálták *Van der Bosch* volt az első, ki 1818-ban egy jótékony társulattal kezdeményeztetett összekötve a nagy számmal levő jövedelmézőtlen homokterületek megtermékenyítése céljával. Földeket kezdett vásárolni e végre, s mielőtt meghalt, már mint egy tízezer hold területe volt javítás alatt, nevezetesen: Fredericksvord, Steenwyk mellett, Omerschans Meppel mellett, Veenhuizen, Assen mellett. A kormány ide küldötte a rendőrileg összekötött csavargókat, s a társaság szintén azokat, kiket tagjai magánuton össze tudtak hozni, s most, hogy a kormány vette kezébe az ügyet, a csavargók osztályozás szerint helyeztetnek el. Omerschansban fenytőháza a javíthatatlanok és visszacsok számára, Veenhuizen három külön osztályt foglal magában, egyet a nők számára, s végre Fredericksvord ideiglenes foglalkozást nyújt azoknak, kik rá vannak szorulva; mint favágók, mezei munkások, nyájörzöket alkalmazza őket, vagy halászhalókat, harisnyákat, katona-kezüket készített velök, úgy hogy valódi ipariskolának tekinthető felnöttek számára.

Hasonlóféle rendszer van életheleptetve Svédországban is, kivéve, hogy itt földmunka helyett a csavargók gránitsziklák vágására használtanak fel, mely egyike Svédország legfontosabb termelési ágainak.

A koldusok igazi paradicsoma Olaszország, a vakbuzgó egyháziasság otthona. 1870-ben a bibornok-vikárius negyven sántának, vaknak és nyomoréknak adott engedélyt a templomajtóiban állni, úgy hogy a templombajtároknak két sor lármás koldus között kellett áthaladni. Koldulási engedélyeket még mindig adnak, de az engedély nélküli koldulással szemben a törvény igen szigorú.

Régebben még több kolduscéh létezett mint Németországban, köztük a *Felsi-k*, kik jövedelmét a bibornok-vikárius negyven sántának, vaknak és nyomoréknak adott engedélyt a templomajtóiban állni, úgy hogy a templombajtároknak két sor lármás koldus között kellett áthaladni. Koldulási engedélyeket még mindig adnak, de az engedély nélküli koldulással szemben a törvény igen szigorú.

Régebben még több kolduscéh létezett mint Németországban, köztük a *Felsi-k*, kik jövedelmét a bibornok-vikárius negyven sántának, vaknak és nyomoréknak adott engedélyt a templomajtóiban állni, úgy hogy a templombajtároknak két sor lármás koldus között kellett áthaladni. Koldulási engedélyeket még mindig adnak, de az engedély nélküli koldulással szemben a törvény igen szigorú.

Régebben még több kolduscéh létezett mint Németországban, köztük a *Felsi-k*, kik jövedelmét a bibornok-vikárius negyven sántának, vaknak és nyomoréknak adott engedélyt a templomajtóiban állni, úgy hogy a templombajtároknak két sor lármás koldus között kellett áthaladni. Koldulási engedélyeket még mindig adnak, de az engedély nélküli koldulással szemben a törvény igen szigorú.

Régebben még több kolduscéh létezett mint Németországban, köztük a *Felsi-k*, kik jövedelmét a bibornok-vikárius negyven sántának, vaknak és nyomoréknak adott engedélyt a templomajtóiban állni, úgy hogy a templombajtároknak két sor lármás koldus között kellett áthaladni. Koldulási engedélyeket még mindig adnak, de az engedély nélküli koldulással szemben a törvény igen szigorú.

Régebben még több kolduscéh létezett mint Németországban, köztük a *Felsi-k*, kik jövedelmét a bibornok-vikárius negyven sántának, vaknak és nyomoréknak adott engedélyt a templomajtóiban állni, úgy hogy a templombajtároknak két sor lármás koldus között kellett áthaladni. Koldulási engedélyeket még mindig adnak, de az engedély nélküli koldulással szemben a törvény igen szigorú.

nyájás szavakat mondani — alamizna; ember-társadra mosolygni: alamizna. Ellenben a koldulás nem lel támogatást a muzulmánok bibliájában. «A ki koldul, — mondja — az olyan, mint a ki saját arcát karmolja. A ki koldulni jár, az utolsó ítéletnél has nélkülü arcczal fog megjelenni.»

Köteket lehetne megtölteni a francia koldusok ismertetésével is. Megvolt ezeknek Párisban a magok külön negyedük: a «Cours des Miracles», megvoltak a magok czeheik, ál-tíz-károsultjaikkal, ál-vagyonbukottjaikkal, katonáikkal, kik oldalukon karddal kunyoráltak segélyt, sőt királyuk is volt. Voltak aztán a leányrablók, kik eladták áldozataikat. Ugy XIII., mint XIV. Lajos menházikort nyitottak koldusok számára, midőn már szigorú rendszabályokkal sem mire sem tudtak menni velök. A régi párisi koldusok romantikájáról Hugo Viktor «Notre-dame»-jának egy remek lapja szól. Most a prefet-ek kurtán bálnak el a csavargókkal, de nehezen érnek czélt. Kóbor czigányoknak azonban nincs talajuk Franciaországban, mert ott őket sok helyt német kémeknek nézik. R. A.

MÉRGEK ÉS TULAJDONSÁGAIK.

3. Az arsenikum.

Mint mérge és mint gyógyhatásu szer egyaránt rendkívüli fontossággal és jelentőséggel bír az arsenikum. Azonkívül egyéb irányú ipari feldolgozása is nagy kör ölel fel. Használják a seretöntésnél, hol 100 font serétre egy fél font arsenikumot vesznek, az üvegutaknál, az üvegnek a szén- és vas-részekből való megtisztására, új ezüst készítésénél, a mikor ennek fő alkotórészt, a nikkelt előbb az arsenikkal való vegyi összeköttetéséből kell megszabadítani s végre a természetvizsgáló is használja az arsenikumot állatok kitévésére, a gazdaszany, alkalmatlan fergei kipusztítására, a legypapírosan vagy a patkányveszejtőnél, sőt a tűzijáték-művészt is csillogó fehér tüze előidézésére, mint kén-arsenikumot, vagy realgart.

Még nagyobb felvirágzást vett az arsenikum a mai nap anyira elterjedt *anilin*-színek gyártása után. Az anilin tudniillik oly anyag, mely a kőszén-kátrány könnyebben fő részeitől nyeretik s arsenikum és higany-összetevetek segítségével igen élénk és tartós vörös, kék, ibolya és biborszínűké dolgoztatik fel. Ilyen a vörös bor hamisítására használt fuchsin, a Magenta, Solferinó, vagy lyoni vörös, a pármái ibolya, az anilin-kék, a cyanin és a többi. Czukrokat és liköröket is festenek ma már ily *állítólag* ártalmatlan anilinnal.

Mindezekből kivülglagik az anilin-színek gyártásának nem mindennapi veszélye. Először is nem akadályozható meg, hogy a többnyire arsenikumsavas kálit tartalmazó hulladékok kiöntetve, a megmivelt földekbe, kutakba, folyókba be ne vegyék magokat, másodsor az ily gyárakban foglalkoztatott személyek a legnagyobb mértékben ki vannak téve az arsenikummérgezés minden eseteinek, minők a bőrkiütések, belsőbántalmak, stb., s végre az anilinnal festett tárgyak minden testrészen, melylyel érintkezésbe jönnek, mérgezési tüneteket vonnak magok után, melyek részben az arsenikum behatására vezethetők vissza, mint például anilinfestékes harisnyák viselésénél fordul gyakran elő.

Mint felette mérge arsenikum- és réztartalmu szinanyag jön továbbá a kereskedésbe az ugynevezett braunschweigi, párisi, bécsi, vagy papagájzöld is, melyet szobafestésnél, kárpitok, redőnyök, ruhaszövetek, gyermekjátékszerek, sőt otyák, czukorsütemények és mézesbábok készítésénél is sokszorosan szoktak felhasználni. Egy négy-szögletű ilyen kárpit például 28—70 gramm efféle anyagot tartalmaz. Az épen most újra divatba jött és meglehetősen felkapott zöld tarlatán vagy gaze-szövetről pedig ki hinné, hogy az arsenikkal egész fellegét vonja maga után, s egy rófi ily szövetben legalább 50 gramm mérge rejlik, a mi viselőjére nem kevésbé végtelen lehet, mint szegény varrónőjére. Mi több, az ártatlan csecsemők sem ment a gyilkos mérgeg leselkedésétől; esinos, sodronyból font bölcöket gyártanak nagy számmal, melyekben minden, egész a fedélg gyönyörű zölde van festve, s a gyermek, ki hónapokon át kell hogy szivja gyöngye tudójával az arsenikkal levezet, nem egyszer életével fizeti meg a spekuláció lelketlenségét.

kiütések a lábon és kézen, gyöngye és szabálytalan érverés, önkivület és göresök.

A betegség lefolyása a mérgezés e két formájában rendkívül különböző. Néha rövid órák alatt megszünik élni a beteg, máskor két hétig is elkinlódik. Egy hölgy, ki nyakát, arczát, karjait és vállait vakító fehérre festette be, 24 óra alatt meghalt, egy más nő, hajpor helyett használt arsenikum-port, három heti kinlódás után mult csak ki.

A mérgezeteknek majdnem fele elvész részint azért, mert a fontosabb ellenszerek nincsenek kéznél, részint azért, mivel a betegséget nem ismerik fel és hasonló tünetü betegségekkel, pl. kholearával tévesztik össze. Egész a legújabb korig az akut arsenikum-mérgezés ellen nem ismertek más ellenszert, mint oly hányatót szereket, mint tej, olaj, szappany, czukor, és közsönzés viz. De már 1834-ben Bauten és Berthold vegyész számos kísérlet alapján a vas-éleg-hydratot ajánlották, mely az arzénssalval feloldhatlan, az állati rostokra be nem ható, teljesen ártalmatlan sóvá egyesül és sok esetben segít. Addig is azonban, mig orvos jönne, egy egyszerű háziszor is jó szolgálatot tesz. Egy kanálnyi égetett magnezit, mely minden gyógy-szertárban kapható, kell 20-szoros vízben feloldani s abból a betegnek 4—6 evőkanállyal beadni.

Nem kevésbé veszélyes alakot ölhetnek az arsenikum fokozatos és rendszer fogyasztása következtében beállott betegségnek symptomái, csakhogy némileg mégis más irányban. A beteg ez esetben rendkívül lesoványodik, mind nagyobb gyöngeséget érez, valamint lélegzése nehézségeket, erős köllikával, szagató fájdalmat, süketülést, s gyakran hány. Böre kiütésekkel telik meg s lehamlik, szájjából nyál foly, étvágya elvész, haja kihull, arca sápadtá lesz, szemei kivörösödnek és gyuladása jönnek, végre vízkórság és halál áll be. Ilyen borzasztó az arsenikum hatása, akár a tüdőn, akár a gyomron át jut a nedvekbe, akár a szoba kárpitjából, akár a bányák olvasztó hutáiból szívják be.

Csaknem teljes szin- és szagtalanúsága miatt az arsenikum a legalkalmasabb szer az orgyilkosságok végrehajtására s ezért minden ország bünygyi statisztikájában kiváló szerepet játszik. Angliában 527 halálos mérgezési eset közöl 185 arsenikkal követtetett el; Franciaországban pedig 1851-től 1856-ig 174 arsenikkal történt mérgezési eset került törvényszéki tárgyalásra.

Arzenikum volt a fő alkotórésze a még ma is ismeretlen, rejtélyes *aqua toffanának*, melyet a 17. és 18. században Olaszországban szeltében használtak a fejüket láb alól eltenni akaró nők. Ezt a mérget *Toffana* nevű szicíliai nő találta fel. Maga is árusította el Palermóban s később, mikor már nem érezte magát egészen biztonságban, *Manna di San Nicola de Bari* név alatt, kicsinyben és nagyban. Kék, kockasformájú üvegekben s N. (Szent Miklós) kezdőbetűvel ellátva, szintelen folyadékot tartalmaztak, melyből időről időre néhány cepp az étel közé keverve, lassan, de biztosan, fájdalom nélkül és teljes végelgyengülés tünete közt idézte elő a halált. Ettől a méregtől halt meg állítólag XIV. Kelemen pápa, a jezsuita-rend felosztója is.

Toffana sokáig üzte bűnös mestersegét hatalmas pártfogók iltalma alatt, míg végre gonoszúgái felingerelték a helytartó haragját, ki 1709-ben bezáratta és megfojtatta a mérgekeverőt, de mások szerint még 1730-ban is élt börtönében. Azt mondják, hogy a kinpardon a gonosz nő kijelentette, hogy titkát fölfedezni kész két egyennek, a pápának és VI. Károly oszmányokkal. Maga e mérge arsenikkal áll, melyhez *herba cymbalaria* van hozzáadva, s azt közzéle orvosával, *Garellivel* is, a ki később Hoffmann Frigyes orvosnak árulta el a titkát. Ha azonban a Toffana-víz hatását, ugy a mint a hagományok és leírások jellemzik, mihez képest p. o. a megmérgezett halála napját is pontosan előre meg lehetett határozni, összehasonlítjuk az arsenikum hatásával, akkor az összehangzás még sem teljes, és ép ezért vannak, a kik e hirhért mérget inkább glomezukor-oltatnak tartják, vagy valami szerves anyagnak és pedig spanyol legyekből párolva.

Az arsenikum gyilkos neve örökre elválaszthatlanul van összekötve egy előkelő gonosztevő egyéniséggel, *Brincvillers* márkinnóval, ki hideg kegyetlenséggel szörta vele két kézzel

a halált. Öt kedvese, *Sainte-Croix* lovag avatta be a mérge titkába, s annak hatását előbb koldusokon, kórházi betegeken próbálta meg, kiknek mérgezett süteményeket nyújtott, s szilaj gyönyörrel legeltette szemeit vonaglásaikon. Ebédjeinek pikáns jellegét tudott kölcsönözni mérgezett tortáival és galamb-pástétomaival. Kicsapongó és tékozló életmódja mellett utóljára igen terhesse lett előtte hozzátartozói ellenőrzése, s óhajtottáv azok vagyonra. Tíz hiábavaló kísérlet után sikerült atyját a levelesbe kevert mérge által halálba küldenie. Hasonló eredményt használt fel két fivére megölésére *La Chausset*, *Sainte-Croix* egyik emberét. Csak egyetlen életben maradt nővére gyanakodásán szenvedett hajótörést terve. Ép ugy ki tudta kerülni férje is az ismételt gyilkossági kísérletet s mindannyiszor saját veltélyásra állat mentve meg, ellen-mérge gyors alkalmazásával, a ki végre maga is kénytelen volt belátni, hogy ily élettárs oldalán neki is biztos halál volna osztályrésze.

A saját kapzsisága hálójában megfogott *La Chausset* vallomásai következtében erősen kompromittálva, utóljára a márkinnó is menekülni volt kénytelen, de a rendőrség cselgósága kicsalta rejtékéből a lüttihi kolostorban s 1676-ban Párisban nyilvánosan kivégezték. Büntetése, *Sainte-Croix* már négy évvel előbb pokoli kótyvalékai főzése alkalmával mérge gőzök belehéles következtében vesztette életét, arczáról lehallván a védő üveg-álarcz. Roppant mérgegészletei közt egy csomag volt csupán 75 font sublimattal.

Lassan-lassan mind tovább harapózott Párisban a mérgekeverés, s az arsenikum, mint «örökségi por» (*poudre de succession*), vagy «csodavíz» (*eau admirable*) egész Páris kezei közt forgott. A mérgekeverőknek kiterjedt szövetkezete, köztük papok, orvosok, útek nyitlan és titokban gonosz munkájukat, míg végre a «Chambre ardente» véget vetett garázdálkodásaiknak.

Az arsenikum egy más démoni szövetségeseit e század elején *Pavim Margarethában* láttuk, kinek szülői, egyszerű bremai polgárok, gondos nevelést adtak. Mint ifjú lány, szépségével, erőnyelével mindenkit le tudott bilineselni. Mint matrona is szeretetreméltó és nyájas tudott lenni, s jámborsága és jótékonyúsága egész szent hírébe hozták. És ez a «szent» — két szülőjét, két férjét, három gyermekét s egy fivérét ölte meg hidegverrel, mosolygva, arsenikkal. Csak egy véletlen fedezte föl hajmeresztő bűneit. A fogságban beismerte, hogy 32-öt gyilkolt meg mérge által, s 1831-ben kivégezték. — K.

MEGTAGADOTT MACSKA-TERMÉSZET.

Az idén, húsvét táján történt, hogy Körmöczön a P. úr istállójában tartott házi nyulak egyike két fiát nem szoptatta többé, mert már annyira felesőpörödtek, hogy a széna és egyéb takarmány hulladékaiból is megélhettek volna. A béres szive azonban mostoha sorsuk fölött megesett; azért hát elhatározta, hogy a konyhába viszi, nehogy szegény gyámoltalanokat a barnok agyon tiporják. Először is tehát egy ládát vett elő, melynek oldalait sűrűen szegezett lécezzel látta el, hogy valahogyan a hatalmas házmacska körmei közé ne kerüljenek. De nem soká tartott ez állapot, mert a béres emberies gondolkozása szerint készült ketrecz csakhamar fölöslegessé vált. A kis iskolás gyermekek ugyan hazakerülvén, a nyulókokkal játszani is óhajtottak. E közben azonban újból nyílik az ajtó és ime ott termett a kis tigris*, az egerek réme, vagyis az épen akkor szoptatos házi macska. A kis társaságban nagy volt a zavar, sőt rémület. Egy része a nyulacsikákat óvta, másika meg a betolakodó ellen fordult. De nemsokára egészen sem rend lett a házban, mert a zajra odaérkezett családó közbelépett és valóban csakhamar nyilvánvaló volt, hogy a macska

* Talán fölösleges említenem, hogy a vérengzés a macska természetében fekszik. Ha van rá szüksége, ha nincs, el, valahányszor erre alkalma van, de épen ezen tulajdonságának az égrésztetésben veszszük hasznát.

Ime egy példája: Dr. Z. úrnak helyben volt előzett 5 évvel egy természetes, de vérengző kandurja (hossza rendszeren egerész helyzetben 56 cm. a farka külön 28 cm., összesen tehát 84 cm.), mely jelenleg a helybeli realiskola természetrajzi muzeumában látható. Az utolsó eset a következő volt: egy napon 8 aaz nyolc felöltő nyulat fojtott meg. Egyébiránt nem igen válogatott, mert apraját-nagyját egyformán öldöste és mindannyit, akár az anakonda, a mozdulatlanúságig falatozott a présből. — T. Gy.

melyeknek már nagyobb része beérkezett a bizottsághoz, mely a költő sírját restauráltatja. Eddig összesen 387 frt 67 kr. gyűlt össze. Szentén meglepő hallani, hogy Debreczenben, mely oly szép szobrot állítottatott Csokonainak, annyira megfélemlítettek a sírjáról, hogy elhagyatott lett.

Talált kincs. Kolozsvárról jelentik, hogy az Apahida mellett levő kavicsbányában Lőrincz István népszámos és három társa régi sírba bukkant, mely kétségtelenül a népvándorlás korából való. A sírban két domborművel díszített ezüst urnát, egy tömör arany karikát és több más ékszer találtak, melyeket fémértéké 1770 frtot képvisel. A kiásott régiségeket Fényly, az erdélyi múzeum régészeti osztályának öre megvásárolta. A talált tárgyak a kolozsvári múzeum régészeti osztályánál vannak elhelyezve.

Az új egyfórtos bankjegyek nem igen nyerték meg a közönséget, már t. i. a mi a rajzot és művészi kivitelét illeti. Annyi bizonyos, hogy a külföldi bankjegyek művészi rajzával, tetszetős kiállításával ezek a bankjegyek sem állják ki a versenyt, valamint nem hasonlíthatók össze nagyon egyszerű és nem valami izléeses bélyegeinknek sem. Az új bankkórnál az utánzás megnehezítésére fordítottak legnagyobb gondot.

Ahoz, hogy szabadkézzel utánozhatók, nagyon finomnak az árnyalatok; de különben ma már a bankjegyeket fényképezés után hamisítják mechanikailag. Az osztrák-magyar bank erre ügyelt legjobban. A sok finom árnyalat az ily fényképi másolásban soha sem lehet tisztán visszaadni. A sokszorosítós fű nehézségét a bankoknál azonban a papir maga okozza. A papírba ugyanis indiai növényrostokat kevertek, melyek összevissza erézik a papírt. Fényképi felvételnél a vörös-barna erek éppen úgy meglátszanak, mint a bankjegy egyéb rajzai s a hamisító csak oly lemezt kaphat, melyen ezek az erek szintén rajta vannak, sa nyomások ugyanazon színben jelennek meg, mint a minővel a bankót nyomják, holott a valódi bankok az erek barnavörösek. A sokszorosítós technika fejlettsége mellett azonban nehéz rámondani az új bankokra is, hogy nem utánozhatók. Egyik fogyatkoása az új bankoknak, hogy festéke fog, megdörzsölés nyomot hagy maga után, de ez a friss nyomás következménye, a festék még nem száradt meg. Azt a hírt, hogy az új forintosokat nem sokára visszavonják a forgalomból, s más bankjegyeket készítenek, máris megczafolják. A bécsi államnyomdában folytonosan nyomják az új bankokat, hogy a szükséges mennyiség mielőbb készen legyen, mert csak így lehet a régi bankokat akadálytalanul beváltani. Eddig ötven millió értékű új bankót nyomtak s ez ötszög egy fő része már forgalomban is van. Már a múlt év július havában több próbamennyiségűt végeztek különféle színekkel, de valamennyit megsemmisítettek, mikor elhatározták, hogy kéik legyen az új bankok mint a múlt év szeptember hava óta már a mai mintára. A múlt év szeptember hava óta már a mai mintára.

Merénylet a braziliai császár ellen. A braziliai császár, ki csak nemrég lábadozott fel súlyos betegségből, e hó 16-ikán este életveszélyben forgott. Mint Rio de Janeiroból távirják, mikor a császár a színházból távozott, egy portugál férfi revolverrel rálőtt. A lövés azonban célját tévesztette s a császár sértetlen maradt.

Megkövesült emberek. Eddig nem találtak megkövesült emberi maradványokat. Most azonban Ausztráliából jelentik, hogy ott egyszerre három követült csontrépa akadtak Uj-Wales Orange nevi városának márvány bányájában. Ha erre vonatkozólag kezdetben a kétfelnyek helye lehetett, írják Sydneyből, most már, midőn a testeket Sydneybe szállították, az tárgyaltanná vált, mert kétségtelen, hogy megkövesült emberi holttest az, a mit találtak. A Sydneybe hozott holttest teljesen kifejődött 5 láb és 10 hüvelyk magas férfi testének maradványa. A fej alakjából és az arcvonások körjáratából kétséget kizárólag megállapítható, hogy a halott a káncusai fajhoz tartozott. A kar kivételével, mely a vállnál letört, a talált emberi test teljesen ép s nevezetesen az arcvonások tisztán kivételök. Némileg belapultnak mutatkozik a holttest baloldala, a melyen feküdt. A márvány, melyben a megkövesült emberek találtak, tarka, míg a körülötte levő tömegek fehérek. A szakértő tudósok ítélete még hátra van.

Kolumbus a szentek közt. Amerika felfedezőjének, Kolumbus Kristófnak alapos kilátásai vannak, hogy a pápától megkapja a «venerabilis» predikátumot, a mi rendes előzménye a szentté avatásnak. Már eddig is 850 érsek, patriárka, püspök stb. nyilatkoztak a mellett, hogy ez a tisztázás cím megilleti Kolumbus emléket. A pápától ezt a kegyet alkalmasint Rosselli gróf fogja kérni, hogy így a formasságoknak is elég tettesek.

Versen a Balatonon. Balaton-Füreden e hó 10-ikén ment végbe a Stefania yacht-klub vitorlavarsenye a közönség nagy érdeklődése mellett. Elő-

ször az egyleti díjért folyt a küzdelem. «Mici» és «Jolanta» voltak nevezve a 45 kméter hosszú pályára. Győztes: Nádasdy Ferencz gr. vezetése alatt: «Mici». Az «Almom»-díjra már több volt a nevezés. Versenyztek: «Mici», «Fereteg», «Királynő». Pálya 45 kméter. Győztes: «Királynő», melyet tulajdonosa, Szarvas Sándor vezetett be kemény küzdelem után elsőnek.

A táviró és telefon a fővárosban. A főváros táviró forgalma a múlt évben az előző évhez képest — a feladott és érkezett sürgönyöket együtt véve — 33 ezerrel emelkedett. Feladták ugyanis a múlt évben 685,092 sürgönyt s 653,420 sürgöny érkezett. A sürgönyökért járó bevétel 447,051 frt 23 krt tett ki. A feladott sürgönyök száma az utolsó három évben fokozatosan csökkent. Ennek okát a telefon nagyobb elterjedésében kell keresnünk. A telefonhálózat létesítése óta majdnem teljesen elmaradt azok a sürgönyök, melyek a főváros belső részeiből a külső részébe küldettek. A forgalom legnagyobb angusztaus hóban volt, legkisebb pedig a téli hónapokban, különösen decemberben és februárban.

HALÁLOZÁSOK.

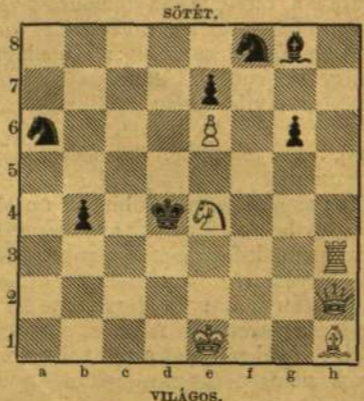
GR. ESTERHÁZY ANTAL, az ismert sportsman és orszálművész, nagy kiterjedésű birtokok ura, a «cselkészi nábob» mint általában nevezték, elhunyt Cseklészen, 69 éves korában. Az esztendő nagyobb részét külföldön — többnyire Kairóban és Egyiptomban — töltte, rendszerint és sokszor vadászott orozslánokra. Legnagyobb érdeme, hogy összes uradalmában csak magyar alkalmazottakat tűrt meg. Takarékos ember volt. Évek óta idegyógyoságban szenvedett. Cseklészi és tallói méneseinek hirt a külföldön is elterjedt. Párizsi részt vettek Európa minden valamire való lövésvenyén.

Elhunyt a közéleti napokban: KOSSALKÓ JÁNOS, nyug. királyi bíró, ki már a szabadságharc előtt is szolgált az államtól s azután bizalmas embere volt a magyarországi katonai főparancsnokságnak, de befolyását több közt arra is felhasználta, hogy a bujdosók Jókait és Vas Gerebent ne büntessék, 78 éves, Budapestben. — ERENYÖS FERENCZ, győri kanonok, a régészeti tudományok buzgó építője, kinek értékes éremgyűjteménye maradt, 68 éves, Győrben. — IDŐSBÉ BENEDEK SÁNDOR, az erdélyi ev. ref. egyházkerület legidősebb papja, nagykapusi nyung. ev. lelkész, 75 éves, Nagy-Kapuson. — SZABADHEGYI ANTAL vesp. püspök, földbíró, 1848. és 1872. években az ugodi kerület volt országgyűlési képviselője, hosszú szenvedés után, életének 81. évében, Bihar-Illyén s holttestét Nagy-Deményben helyezték örök nyugalomra. — VIRTSÓLYI RUPRECHT LAJOS volt orsz. képviselő, a dunántúli evang. gyámintézet világi felügyelője, az alsó-soproni esperesség felügyelője, 72 éves, Sajtsókán. — TOSVOSZKY GYULA, lovag, nyung. m. kir. honvédszázados, ki Bem táborában is szolgált és több esztában kitüntette magát, 64 éves, Budapestben. — SZILVÁSI JÓZSEF, zemplényi főfelügyelő, ki még 1848. élelt kezdte meg közszolgálatát, 76 éves. — KVAPIL ROMÁN, Pestei Dienes gróf erdőmestere, 64 éves korában, Toponáron. — VOJNICH VIKTOR, földbíró, 57 éves, Szabadkán. — ID. TONES FERENCZ, nyugalmoban vonult nagykereskedő, 84 éves, Aradon. — KOVÁCS PÁL, kegyveszendi tanár, a nagybecskereki társaság tagja, élete 35 évében. — KÁPOLNASYI BALASSA GUSZTÁV, Fejérmegye egyik nemes családjának tagja, élete 59-ik évében, Sárobgárdon. — MISZLENYI ALADÁR, fővárosi rendőrségi tisztviselő, ki évek óta szolgált a rendőrségnél. — FÁJT JÓZSEF, 47 éves, Budapestben. — OSSY SÁNDOR, földbíró, Sarkadon, 59 éves korában. — PATAKI LAJOS, derék polgár, 55 éves, Kolozsvárt. — HURBÁN BOLESZLAV, a néhai hírhedt pánszláv lutheránus pap fia, ki az orosz fővárosban tanult, miután pánszláv üzemei miatt Pozsonyból kicsapták, Turóc-Szentmártonban. — NIKOLICS ABRÁM, az ügyvédi kar Nesztora, 96 éves korában Budapestben, ki 1850-ig Aradon volt keresett ügyvéd, Nikolics Sándor ismert fővárosi zenész édes atyja. — KOVÁCS JÓZSEF, nyung. legfelsőbb ítélőszéki bíró, köztisztviselő és nagyrabesült agyastány, 90 éves, Veszprémben. — MARKOSALYI TÖRÖK JÓZSEF, nyung. tábornok, ki a honvédségnél szolgált, Stojka fűrődben. — SZABÓ MIHÁLY, 1848-as honvéd százados, ki számos gőzmelles csatában vett részt, a III-ik zászlóalj 12-ik századának parancsnoka, mely század vitézsége megkülönböztetésére fehér kakastollal tűzött csakájára, a ki később az új honvédségbe is belépett, majd a szegedi törvénytész teletkönyvi igazgatója lett, Szegeden. — KÖVÉR VIKTOR aradmegyei szemleki bíró, Bécsben.

CsÁVOSY GYULÁNÉ, szül. bíró Révay Róza csillag. hölgy, 59 éves, Budapestben. — GRÓF NYÁRNYÉ, szül. bírvay Fanni báróné, 77 éves, Turóc-Szentmártonban. — SZOMBATHY JÓZSEFNÉ, szül. Szép Julanna, a tűzoltó főparancsnok és megyei várnagy neje, Miskolcon. — BEKŐNYEI BEKŐNYI IRMA, életének 24-ik évében Görözben. — LOSOVICS ALBERTNÉ, Csánadmegyei árvaszéki elnöknék neje, 36 éves. — ÖZV. CSÉTHE KÁROLYNÉ, szül. Pekáry Antonia, Cséthe Kálmán fővárosi tiszt, ügyész édes anyja, Budapestben.

SAKKJÁTÉK.

1557. számú feladvány. A német sakkszövetség legújabb feladvány tornájában harmadik díjat nyert.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1551. számú feladvány megfejtése.

- Fiala K. töl. 1. Va1-a7 ... Hc6-a7: (a) 2. Fd6-g5 ... Kf5-g4 3. Fd5-c6 ... t. sz. 4. Hf4-g2 mat. 2. Va7-e7 ... Hc6-e7: (b) 3. Fd6-c5 ... Kf6-f5 4. Fd5-e6 mat. 3. Va7-g7 ... Hc6-g7: (c) 4. Fd6-c5 ... Kf6-f5 4. Fd5-e6 mat. 4. Hb6-g5 mat. II. SZAKASZ. A közéletben előforduló levélminták. 1. Szerelem-kíváncsi levelek; 2. Közönséges levelek; 3. Beszélgetések; 4. Beszélgetések; 5. Beszélgetések; 6. Beszélgetések; 7. Beszélgetések; 8. Beszélgetések; 9. Beszélgetések; 10. Beszélgetések; 11. Beszélgetések; 12. Beszélgetések; 13. Beszélgetések; 14. Beszélgetések; 15. Beszélgetések; 16. Beszélgetések; 17. Beszélgetések; 18. Beszélgetések; 19. Beszélgetések; 20. Beszélgetések; 21. Beszélgetések; 22. Beszélgetések; 23. Beszélgetések; 24. Beszélgetések; 25. Beszélgetések; 26. Beszélgetések; 27. Beszélgetések; 28. Beszélgetések; 29. Beszélgetések; 30. Beszélgetések; 31. Beszélgetések; 32. Beszélgetések; 33. Beszélgetések; 34. Beszélgetések; 35. Beszélgetések; 36. Beszélgetések; 37. Beszélgetések; 38. Beszélgetések; 39. Beszélgetések; 40. Beszélgetések; 41. Beszélgetések; 42. Beszélgetések; 43. Beszélgetések; 44. Beszélgetések; 45. Beszélgetések; 46. Beszélgetések; 47. Beszélgetések; 48. Beszélgetések; 49. Beszélgetések; 50. Beszélgetések; 51. Beszélgetések; 52. Beszélgetések; 53. Beszélgetések; 54. Beszélgetések; 55. Beszélgetések; 56. Beszélgetések; 57. Beszélgetések; 58. Beszélgetések; 59. Beszélgetések; 60. Beszélgetések; 61. Beszélgetések; 62. Beszélgetések; 63. Beszélgetések; 64. Beszélgetések; 65. Beszélgetések; 66. Beszélgetések; 67. Beszélgetések; 68. Beszélgetések; 69. Beszélgetések; 70. Beszélgetések; 71. Beszélgetések; 72. Beszélgetések; 73. Beszélgetések; 74. Beszélgetések; 75. Beszélgetések; 76. Beszélgetések; 77. Beszélgetések; 78. Beszélgetések; 79. Beszélgetések; 80. Beszélgetések; 81. Beszélgetések; 82. Beszélgetések; 83. Beszélgetések; 84. Beszélgetések; 85. Beszélgetések; 86. Beszélgetések; 87. Beszélgetések; 88. Beszélgetések; 89. Beszélgetések; 90. Beszélgetések; 91. Beszélgetések; 92. Beszélgetések; 93. Beszélgetések; 94. Beszélgetések; 95. Beszélgetések; 96. Beszélgetések; 97. Beszélgetések; 98. Beszélgetések; 99. Beszélgetések; 100. Beszélgetések; 101. Beszélgetések; 102. Beszélgetések; 103. Beszélgetések; 104. Beszélgetések; 105. Beszélgetések; 106. Beszélgetések; 107. Beszélgetések; 108. Beszélgetések; 109. Beszélgetések; 110. Beszélgetések; 111. Beszélgetések; 112. Beszélgetések; 113. Beszélgetések; 114. Beszélgetések; 115. Beszélgetések; 116. Beszélgetések; 117. Beszélgetések; 118. Beszélgetések; 119. Beszélgetések; 120. Beszélgetések; 121. Beszélgetések; 122. Beszélgetések; 123. Beszélgetések; 124. Beszélgetések; 125. Beszélgetések; 126. Beszélgetések; 127. Beszélgetések; 128. Beszélgetések; 129. Beszélgetések; 130. Beszélgetések; 131. Beszélgetések; 132. Beszélgetések; 133. Beszélgetések; 134. Beszélgetések; 135. Beszélgetések; 136. Beszélgetések; 137. Beszélgetések; 138. Beszélgetések; 139. Beszélgetések; 140. Beszélgetések; 141. Beszélgetések; 142. Beszélgetések; 143. Beszélgetések; 144. Beszélgetések; 145. Beszélgetések; 146. Beszélgetések; 147. Beszélgetések; 148. Beszélgetések; 149. Beszélgetések; 150. Beszélgetések; 151. Beszélgetések; 152. Beszélgetések; 153. Beszélgetések; 154. Beszélgetések; 155. Beszélgetések; 156. Beszélgetések; 157. Beszélgetések; 158. Beszélgetések; 159. Beszélgetések; 160. Beszélgetések; 161. Beszélgetések; 162. Beszélgetések; 163. Beszélgetések; 164. Beszélgetések; 165. Beszélgetések; 166. Beszélgetések; 167. Beszélgetések; 168. Beszélgetések; 169. Beszélgetések; 170. Beszélgetések; 171. Beszélgetések; 172. Beszélgetések; 173. Beszélgetések; 174. Beszélgetések; 175. Beszélgetések; 176. Beszélgetések; 177. Beszélgetések; 178. Beszélgetések; 179. Beszélgetések; 180. Beszélgetések; 181. Beszélgetések; 182. Beszélgetések; 183. Beszélgetések; 184. Beszélgetések; 185. Beszélgetések; 186. Beszélgetések; 187. Beszélgetések; 188. Beszélgetések; 189. Beszélgetések; 190. Beszélgetések; 191. Beszélgetések; 192. Beszélgetések; 193. Beszélgetések; 194. Beszélgetések; 195. Beszélgetések; 196. Beszélgetések; 197. Beszélgetések; 198. Beszélgetések; 199. Beszélgetések; 200. Beszélgetések; 201. Beszélgetések; 202. Beszélgetések; 203. Beszélgetések; 204. Beszélgetések; 205. Beszélgetések; 206. Beszélgetések; 207. Beszélgetések; 208. Beszélgetések; 209. Beszélgetések; 210. Beszélgetések; 211. Beszélgetések; 212. Beszélgetések; 213. Beszélgetések; 214. Beszélgetések; 215. Beszélgetések; 216. Beszélgetések; 217. Beszélgetések; 218. Beszélgetések; 219. Beszélgetések; 220. Beszélgetések; 221. Beszélgetések; 222. Beszélgetések; 223. Beszélgetések; 224. Beszélgetések; 225. Beszélgetések; 226. Beszélgetések; 227. Beszélgetések; 228. Beszélgetések; 229. Beszélgetések; 230. Beszélgetések; 231. Beszélgetések; 232. Beszélgetések; 233. Beszélgetések; 234. Beszélgetések; 235. Beszélgetések; 236. Beszélgetések; 237. Beszélgetések; 238. Beszélgetések; 239. Beszélgetések; 240. Beszélgetések; 241. Beszélgetések; 242. Beszélgetések; 243. Beszélgetések; 244. Beszélgetések; 245. Beszélgetések; 246. Beszélgetések; 247. Beszélgetések; 248. Beszélgetések; 249. Beszélgetések; 250. Beszélgetések; 251. Beszélgetések; 252. Beszélgetések; 253. Beszélgetések; 254. Beszélgetések; 255. Beszélgetések; 256. Beszélgetések; 257. Beszélgetések; 258. Beszélgetések; 259. Beszélgetések; 260. Beszélgetések; 261. Beszélgetések; 262. Beszélgetések; 263. Beszélgetések; 264. Beszélgetések; 265. Beszélgetések; 266. Beszélgetések; 267. Beszélgetések; 268. Beszélgetések; 269. Beszélgetések; 270. Beszélgetések; 271. Beszélgetések; 272. Beszélgetések; 273. Beszélgetések; 274. Beszélgetések; 275. Beszélgetések; 276. Beszélgetések; 277. Beszélgetések; 278. Beszélgetések; 279. Beszélgetések; 280. Beszélgetések; 281. Beszélgetések; 282. Beszélgetések; 283. Beszélgetések; 284. Beszélgetések; 285. Beszélgetések; 286. Beszélgetések; 287. Beszélgetések; 288. Beszélgetések; 289. Beszélgetések; 290. Beszélgetések; 291. Beszélgetések; 292. Beszélgetések; 293. Beszélgetések; 294. Beszélgetések; 295. Beszélgetések; 296. Beszélgetések; 297. Beszélgetések; 298. Beszélgetések; 299. Beszélgetések; 300. Beszélgetések; 301. Beszélgetések; 302. Beszélgetések; 303. Beszélgetések; 304. Beszélgetések; 305. Beszélgetések; 306. Beszélgetések; 307. Beszélgetések; 308. Beszélgetések; 309. Beszélgetések; 310. Beszélgetések; 311. Beszélgetések; 312. Beszélgetések; 313. Beszélgetések; 314. Beszélgetések; 315. Beszélgetések; 316. Beszélgetések; 317. Beszélgetések; 318. Beszélgetések; 319. Beszélgetések; 320. Beszélgetések; 321. Beszélgetések; 322. Beszélgetések; 323. Beszélgetések; 324. Beszélgetések; 325. Beszélgetések; 326. Beszélgetések; 327. Beszélgetések; 328. Beszélgetések; 329. Beszélgetések; 330. Beszélgetések; 331. Beszélgetések; 332. Beszélgetések; 333. Beszélgetések; 334. Beszélgetések; 335. Beszélgetések; 336. Beszélgetések; 337. Beszélgetések; 338. Beszélgetések; 339. Beszélgetések; 340. Beszélgetések; 341. Beszélgetések; 342. Beszélgetések; 343. Beszélgetések; 344. Beszélgetések; 345. Beszélgetések; 346. Beszélgetések; 347. Beszélgetések; 348. Beszélgetések; 349. Beszélgetések; 350. Beszélgetések; 351. Beszélgetések; 352. Beszélgetések; 353. Beszélgetések; 354. Beszélgetések; 355. Beszélgetések; 356. Beszélgetések; 357. Beszélgetések; 358. Beszélgetések; 359. Beszélgetések; 360. Beszélgetések; 361. Beszélgetések; 362. Beszélgetések; 363. Beszélgetések; 364. Beszélgetések; 365. Beszélgetések; 366. Beszélgetések; 367. Beszélgetések; 368. Beszélgetések; 369. Beszélgetések; 370. Beszélgetések; 371. Beszélgetések; 372. Beszélgetések; 373. Beszélgetések; 374. Beszélgetések; 375. Beszélgetések; 376. Beszélgetések; 377. Beszélgetések; 378. Beszélgetések; 379. Beszélgetések; 380. Beszélgetések; 381. Beszélgetések; 382. Beszélgetések; 383. Beszélgetések; 384. Beszélgetések; 385. Beszélgetések; 386. Beszélgetések; 387. Beszélgetések; 388. Beszélgetések; 389. Beszélgetések; 390. Beszélgetések; 391. Beszélgetések; 392. Beszélgetések; 393. Beszélgetések; 394. Beszélgetések; 395. Beszélgetések; 396. Beszélgetések; 397. Beszélgetések; 398. Beszélgetések; 399. Beszélgetések; 400. Beszélgetések; 401. Beszélgetések; 402. Beszélgetések; 403. Beszélgetések; 404. Beszélgetések; 405. Beszélgetések; 406. Beszélgetések; 407. Beszélgetések; 408. Beszélgetések; 409. Beszélgetések; 410. Beszélgetések; 411. Beszélgetések; 412. Beszélgetések; 413. Beszélgetések; 414. Beszélgetések; 415. Beszélgetések; 416. Beszélgetések; 417. Beszélgetések; 418. Beszélgetések; 419. Beszélgetések; 420. Beszélgetések; 421. Beszélgetések; 422. Beszélgetések; 423. Beszélgetések; 424. Beszélgetések; 425. Beszélgetések; 426. Beszélgetések; 427. Beszélgetések; 428. Beszélgetések; 429. Beszélgetések; 430. Beszélgetések; 431. Beszélgetések; 432. Beszélgetések; 433. Beszélgetések; 434. Beszélgetések; 435. Beszélgetések; 436. Beszélgetések; 437. Beszélgetések; 438. Beszélgetések; 439. Beszélgetések; 440. Beszélgetések; 441. Beszélgetések; 442. Beszélgetések; 443. Beszélgetések; 444. Beszélgetések; 445. Beszélgetések; 446. Beszélgetések; 447. Beszélgetések; 448. Beszélgetések; 449. Beszélgetések; 450. Beszélgetések; 451. Beszélgetések; 452. Beszélgetések; 453. Beszélgetések; 454. Beszélgetések; 455. Beszélgetések; 456. Beszélgetések; 457. Beszélgetések; 458. Beszélgetések; 459. Beszélgetések; 460. Beszélgetések; 461. Beszélgetések; 462. Beszélgetések; 463. Beszélgetések; 464. Beszélgetések; 465. Beszélgetések; 466. Beszélgetések; 467. Beszélgetések; 468. Beszélgetések; 469. Beszélgetések; 470. Beszélgetések; 471. Beszélgetések; 472. Beszélgetések; 473. Beszélgetések; 474. Beszélgetések; 475. Beszélgetések; 476. Beszélgetések; 477. Beszélgetések; 478. Beszélgetések; 479. Beszélgetések; 480. Beszélgetések; 481. Beszélgetések; 482. Beszélgetések; 483. Beszélgetések; 484. Beszélgetések; 485. Beszélgetések; 486. Beszélgetések; 487. Beszélgetések; 488. Beszélgetések; 489. Beszélgetések; 490. Beszélgetések; 491. Beszélgetések; 492. Beszélgetések; 493. Beszélgetések; 494. Beszélgetések; 495. Beszélgetések; 496. Beszélgetések; 497. Beszélgetések; 498. Beszélgetések; 499. Beszélgetések; 500. Beszélgetések; 501. Beszélgetések; 502. Beszélgetések; 503. Beszélgetések; 504. Beszélgetések; 505. Beszélgetések; 506. Beszélgetések; 507. Beszélgetések; 508. Beszélgetések; 509. Beszélgetések; 510. Beszélgetések; 511. Beszélgetések; 512. Beszélgetések; 513. Beszélgetések; 514. Beszélgetések; 515. Beszélgetések; 516. Beszélgetések; 517. Beszélgetések; 518. Beszélgetések; 519. Beszélgetések; 520. Beszélgetések; 521. Beszélgetések; 522. Beszélgetések; 523. Beszélgetések; 524. Beszélgetések; 525. Beszélgetések; 526. Beszélgetések; 527. Beszélgetések; 528. Beszélgetések; 529. Beszélgetések; 530. Beszélgetések; 531. Beszélgetések; 532. Beszélgetések; 533. Beszélgetések; 534. Beszélgetések; 535. Beszélgetések; 536. Beszélgetések; 537. Beszélgetések; 538. Beszélgetések; 539. Beszélgetések; 540. Beszélgetések; 541. Beszélgetések; 542. Beszélgetések; 543. Beszélgetések; 544. Beszélgetések; 545. Beszélgetések; 546. Beszélgetések; 547. Beszélgetések; 548. Beszélgetések; 549. Beszélgetések; 550. Beszélgetések; 551. Beszélgetések; 552. Beszélgetések; 553. Beszélgetések; 554. Beszélgetések; 555. Beszélgetések; 556. Beszélgetések; 557. Beszélgetések; 558. Beszélgetések; 559. Beszélgetések; 560. Beszélgetések; 561. Beszélgetések; 562. Beszélgetések; 563. Beszélgetések; 564. Beszélgetések; 565. Beszélgetések; 566. Beszélgetések; 567. Beszélgetések; 568. Beszélgetések; 569. Beszélgetések; 570. Beszélgetések; 571. Beszélgetések; 572. Beszélgetések; 573. Beszélgetések; 574. Beszélgetések; 575. Beszélgetések; 576. Beszélgetések; 577. Beszélgetések; 578. Beszélgetések; 579. Beszélgetések; 580. Beszélgetések; 581. Beszélgetések; 582. Beszélgetések; 583. Beszélgetések; 584. Beszélgetések; 585. Beszélgetések; 586. Beszélgetések; 587. Beszélgetések; 588. Beszélgetések; 589. Beszélgetések; 590. Beszélgetések; 591. Beszélgetések; 592. Beszélgetések; 593. Beszélgetések; 594. Beszélgetések; 595. Beszélgetések; 596. Beszélgetések; 597. Beszélgetések; 598. Beszélgetések; 599. Beszélgetések; 600. Beszélgetések; 601. Beszélgetések; 602. Beszélgetések; 603. Beszélgetések; 604. Beszélgetések; 605. Beszélgetések; 606. Beszélgetések; 607. Beszélgetések; 608. Beszélgetések; 609. Beszélgetések; 610. Beszélgetések; 611. Beszélgetések; 612. Beszélgetések; 613. Beszélgetések; 614. Beszélgetések; 615. Beszélgetések; 616. Beszélgetések; 617. Beszélgetések; 618. Beszélgetések; 619. Beszélgetések; 620. Beszélgetések; 621. Beszélgetések; 622. Beszélgetések; 623. Beszélgetések; 624. Beszélgetések; 625. Beszélgetések; 626. Beszélgetések; 627. Beszélgetések; 628. Beszélgetések; 629. Beszélgetések; 630. Beszélgetések; 631. Beszélgetések; 632. Beszélgetések; 633. Beszélgetések; 634. Beszélgetések; 635. Beszélgetések; 636. Beszélgetések; 637. Beszélgetések; 638. Beszélgetések; 639. Beszélgetések; 640. Beszélgetések; 641. Beszélgetések; 642. Beszélgetések; 643. Beszélgetések; 644. Beszélgetések; 645. Beszélgetések; 646. Beszélgetések; 647. Beszélgetések; 648. Beszélgetések; 649. Beszélgetések; 650. Beszélgetések; 651. Beszélgetések; 652. Beszélgetések; 653. Beszélgetések; 654. Beszélgetések; 655. Beszélgetések; 656. Beszélgetések; 657. Beszélgetések; 658. Beszélgetések; 659. Beszélgetések; 660. Beszélgetések; 661. Beszélgetések; 662. Beszélgetések; 663. Beszélgetések; 664. Beszélgetések; 665. Beszélgetések; 666. Beszélgetések; 667. Beszélgetések; 668. Beszélgetések; 669. Beszélgetések; 670. Beszélgetések; 671. Beszélgetések; 672. Beszélgetések; 673. Beszélgetések; 674. Beszélgetések; 675. Beszélgetések; 676. Beszélgetések; 677. Beszélgetések; 678. Beszélgetések; 679. Beszélgetések; 680. Beszélgetések; 681. Beszélgetések; 682. Beszélgetések; 683. Beszélgetések; 684. Beszélgetések; 685. Beszélgetések; 686. Beszélgetések; 687. Beszélgetések; 688. Beszélgetések; 689. Beszélgetések; 690. Beszélgetések; 691. Beszélgetések; 692. Beszélgetések; 693. Beszélgetések; 694. Beszélgetések; 695. Beszélgetések; 696. Beszélgetések; 697. Beszélgetések; 698. Beszélgetések; 699. Beszélgetések; 700. Beszélgetések; 701. Beszélgetések; 702. Beszélgetések; 703. Beszélgetések; 704. Beszélgetések; 705. Beszélgetések; 706. Beszélgetések; 707. Beszélgetések; 708. Beszélgetések; 709. Beszélgetések; 710. Beszélgetések; 711. Beszélgetések; 712. Beszélgetések; 713. Beszélgetések; 714. Beszélgetések; 715. Beszélgetések; 716. Beszélgetések; 717. Beszélgetések; 718. Beszélgetések; 719. Beszélgetések; 720. Beszélgetések; 721. Beszélgetések; 722. Besz

